

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Socialt arbete

Social work

Barns situation framlänges, baklänges, uppifrån och ner

En deskriptiv studie av fem socionomers tankar om tillämpning av Barnkonventionen i socialt arbete

Elise Ackerot

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. **Campus Sundsvall** Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen för Socialt arbete

Examinator: Masoud Kamali, Masoud.Kamali@miun.se

Handledare: Åsa-Helena Hedman, asa-helena.hedman@miun.se

Författare: Elise Ackerot, elac1100@student.miun.se

Utbildningsprogram: Socionomprogrammet, 210 hp

Huvudområde: Socialt arbete

Termin, år: VT, 2014

Abstract

Aktuell studie undersöker hur fem socionomer inom kommunal verksamhet tänker kring tillämpandet av Barnkonventionen i socialt arbete. Fokus ligger på deras egen arbetsituation; de problem och möjligheter som de möter i sitt dagliga arbete inom socialtjänsten. Underlaget för resultatet togs fram genom kvalitativa intervjuer med de fem socionomerna. Resultatet presenteras genom ett deskriptivt angreppssätt och problematiseras med hjälp av Barnkonventionen, mänskliga rättigheter och Barnkonventionens lagstatus i Sverige. Intervjuerna visade att socionomerna i många fall inte hade tillräcklig kunskap om Barnkonventionen som helhet. Alla arbetade med barnperspektiv och barnets bästa, men inte genom konventionen i sig. De visade också på att ledningens stöd och direktiv är viktiga faktorer för att arbetet med en tillämpning av Barnkonventionen skall kunna startas och utvecklas. BBIC var inte alltid tillräcklig för att jobba med Barnkonventionens alla principer och det var ofta en svårighet för tillämpning att Barnkonventionen inte är lag i Sverige.

Förord

Jag vill tacka de socionomer som ställde upp på att intervjuas och för att ni delade med er av tankar och idéer. Jag vill också tacka kommunerna de jobbar i för samarbetsvilja i att hjälpa mig ta fram intervjupersoner.

Familj, vänner och klasskamrater har alla varit ett extremt viktigt stöd under hela processen och jag vill tacka för att de stått ut med mig i vått och torrt under uppsatsskrivandet. Jag vill också tacka mina gamla kollegor från Plans Ungdomsråd samt tidigare och nuvarande kollegor och deltagare i "Barnkonventionen – av, för och med barn" för inspiration till och år av fortbildande i uppsatsämnet.

Sist men inte minst vill jag tacka min handledare Åsa Helena för goda råd och bra samtal under uppsats-veckorna, samt övrig personal på avdelningen för socialt arbete vid Mittuniversitetet i Östersund som på ett eller annat sätt hjälpt mig igenom utbildningen så här långt.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
	<i>1.1 Problemformulering.....</i>	<i>2</i>
2	Syfte.....	3
	<i>2.1 Frågeställningar.....</i>	<i>3</i>
3	Aktuellt kunskapsläge.....	3
	<i>3.1 Barnkonventionen.....</i>	<i>3</i>
	<i>3.2 Barnkonventionen är inte lag i Sverige.....</i>	<i>4</i>
	<i>3.3 Barnkonventionen och kommunalt socialt arbete.....</i>	<i>5</i>
	<i>3.4 Principen om barnets bästa och BBIC.....</i>	<i>7</i>
	<i>3.5 Barnkonventionen i nationell kontext.....</i>	<i>8</i>
	<i>3.6 Internationell forskning om socialt arbete kopplat till Barnkonventionen och mänskliga rättigheter.....</i>	<i>9</i>
4	Teoretiska perspektiv.....	10
5	Metod.....	11
	<i>5.1 Tillvägagångssätt och urval.....</i>	<i>11</i>
	<i>5.2 Insamlingsmetod, intervjuguide & databehandling.....</i>	<i>13</i>
6	Etiska överväganden.....	14
	<i>6.1 Etiska krav.....</i>	<i>14</i>
	<i>6.2 Min egen förståelse.....</i>	<i>14</i>
7	Resultat.....	15
	<i>7.1 Hur tillämpas redan BK i socialt arbete och hur reflekterar socionomerna över nuvarande tillämpning av BK i socialt arbete?...15</i>	
	<i>7.2 Hur reflekterar socionomerna kring relevansen av BK som ett juridiskt-, etiskt- respektive politiskt dokument i socialt arbete?.....</i>	<i>18</i>

7.3	<i>Hur ser socionomerna på svårigheter och möjligheter med framtida tillämpning av BK i socialt arbete?</i>	19
7.4	<i>Sammanfattning</i>	21
7.5	<i>Problematisering till resultat kopplat till aktuellt kunskapsläge</i>	22
8	Diskussion/slutsatser	23
9	Litteraturförteckning	26
	Bilaga 1: Intervjuguide	30
	Bilaga 2: Information om intervjustudie	32
	Bilaga 3: FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)	33

1 Inledning

”Det är bra att du som socionomstudent engagerar dig i det här, för min erfarenhet är att kunskapen om barnkonventionen är dålig ute bland landets socionomer”

E. Kristensson, f.d. koordinator i projektet Om Barnkonventionen – av, för och med barn (personlig kommunikation, 27 maj 2013)

Ovanstående citat gav en tankeställare till mig som är socionomstudent och samtidigt engagerad i informationsspridning om FN:s Konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen, vidare betecknad BK. Se bilaga 3). Konventionen antogs av generalförsamlingen i FN den 20 november 1989. Det är ett rättsligt bindande internationellt avtal för konventionsstaterna, vilka är alla världens länder utom tre (Sydsudan, Somalia och USA). Sverige ratificerade konventionen 1990. Konventionens syfte är att inneha speciella mänskliga rättigheter för barn och hur de ska följas av staterna (UNICEF, 2009; uå.).

En rättighet är tillåtelse att göra något (t.ex. gå i skolan) samtidigt som det är en skyldighet att också följa vissa regler (t.ex. att en stat ska se till att barn kan gå i skolan) (Nationalencyklopedin, uå.; Utrikesdepartementet, 2008). Mänskliga rättigheter innebär att *”alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”* (FN Förbundet, 2008). Ett privilegium som socionom är att daglig kontakt fås med människor som genom sitt engagemang, sin övertygelse och självupppoffring ger lektioner i mänskliga rättigheter. Som socionom är man skyldig att utöva medborgerliga rättigheter, så att klienternas mänskliga rättigheter blir infriade (Ife, 2001).

BK är en samling mänskliga rättigheter specifikt för barn och alla rättigheter är lika viktiga. Aldrig tidigare har så många länder varit så överens om en av FN:s konventioner som med BK. Regeringarna i alla konventionsstater är skyldiga att skydda barnen och ta tillvara på deras rättigheter (Utrikesdepartementet, 2008). Genom Socialdepartementet, och sedan vidare ner till regionalt, kommunalt och i slutändan den enskilde socionomen, skall det säkerställas att barns rättigheter i Sverige tas tillvara på (Socialdepartementet, 2012). En (mänsklig) rättighets-baserad praktik inom socialt arbete innebär att mänskliga rättigheter tillämpas i socionomers dagliga arbete. Genom att arbeta med ett rättighets-baserat ramverk kan socionomer lösa många dilemman inom praktiken då ramverket länkar samman det dagliga arbetet med samhällsutveckling, påverkansarbete och aktivism. Mänskliga rättigheter har kommit att bli en av de starkaste sociala och politiska diskurserna och används av människor från hela världen (Ife, 2001). BK är det kanske viktigaste instrumentet som finns för att tillgodose barns mänskliga rättigheter (Stern, 2004). Idag är dock BBIC det enda

etablerade verktyget för att jobba med barns rätt i svenskt socialt arbete (Socialstyrelsen, 2013) och det är inte en diskurs på samma sätt som mänskliga rättigheter.

Studier om BK kopplat till det sociala arbetets praktik är synnerligen få (B. Rasmusson, personlig kommunikation, 6 mars 2104). Frågan om hur BK kan tillämpas i det sociala arbetet anses dock ligga i tiden då Socionomen i nr 4 2014 kommer att ha tema ”*Barnkonventionen fyller 25 år*”. I tidningen kommer forskning, reportage och debatt presenteras angående Sveriges införlivande av konventionen samt hur BK:s status ser ut i övriga världen (Akademikerförbundet SSR, 2014). Något annat som visar på att det är en aktuell fråga är den debatt som förs angående hurivida BK bör göras till svensk lag, något som skulle kunna påverka det sociala arbetet (se t.ex. Malmberg, 2014; Thulin, 2011, 21 november; Regeringen, 2010; Socialdepartementet, 2013, 7 mars; Winberg & Sillén, 2013; Åhman, 2011; Schultz, 2011). Flera artiklar om tillämpning av mänskliga rättigheter i socialt arbete finns av t.ex. Skegg (2008), Noyoo (2004) och Reichert (2011).

1.2 Problemformulering

”Kommunerna måste förstärka sitt arbete med att genomföra barnkonventionen och se till att de övergripande insatser som genomförts också ger avtryck i barns och ungas vardag.”
Lena Nyberg, f.d. Barnombudsman, i Barnombudsmannen (2008, s. 6)

Likt citatet ovan säger så behöver den kommunala tillämpningen av BK förbättras. Det kommunala- och regionala arbetet med tillämpning av konventionen är någonting som återkommer som kritik mot flera länder i Barnrättskommitténs granskningar. Tillämpningen av BK på kommunala- och regionala nivåer bör därför ses över och förbättras, främst av regeringarna (Rasmusson & Andersson, 2001). Min poäng är att eftersom kommunala verksamheter fortfarande är en stor arbetsgivare för socionomer (Arbetsförmedlingen, 2013) bör dem besitta goda kunskaper i BK och i hur den används i det dagliga arbetet. Det gäller även de socionomer som inte jobbar direkt med barn. BBIC finns som ett verktyg för att stärka barns rätt inom socialt arbete, vilken har BK som bas. Ett problem är dock att i en globaliserad värld krävs tydligare och mer utvecklade riktlinjer för tillämpning av BK i socialt arbete (Rasmusson, 2003). Det har också visat sig att i många kommuner behövs en bättre och mer utökad tillämpning av BK (Barnombudsmannen, 2008) och BBIC (Socialstyrelsen, 2014, 8 april). BK är inte inkorporerad i svensk lagstiftning; Sverige som land är inte bunden att följa Barnrättskommitténs rekommendationer (Åhman, 2011) och konventionen kan inte åberopas i domstol (UNICEF, u.å.). Arbete inom socialtjänsten styrs dock av lagar och

riktlinjer, såsom SoL som ställer långtgående men endast allmänt hållna krav på kommunerna (Lundström, 2009). Jag anser det därför vara viktigt att undersöka möjligheter och svårigheter med tillämpning av BK samt lägga frågan på det sociala arbetets agenda.

2 Syfte

Syftet med aktuell studie är att genom fem intervjuer med socionomer inom kommunal verksamhet belysa hur BK kan tillämpas i det sociala arbetet. Det skall göras genom semistrukturerade-narrativa intervjuer och ett deskriptivt tillvägagångssätt. Främst BK men även MR och det sociala arbetets vardag genomsyrar studien och är till hjälp för att problematisera resultaten.

2.1 Frågeställningar

Hur tillämpas redan BK i socialt arbete och hur reflekterar socionomerna över nuvarande tillämpning av BK i socialt arbete?

Hur reflekterar socionomerna kring relevansen av BK som ett juridiskt-, etiskt- respektive politiskt dokument i socialt arbete?

Hur ser socionomerna på svårigheter och möjligheter med framtida tillämpning av BK i socialt arbete?

3 Aktuellt kunskapsläge

3.1 Barnkonventionen

BK innehåller 54 artiklar (UNICEF, 2009) som behandlar barnets psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling och hur dessa följs på mikro-, meso-, exo- och makronivå (Rasmusson, 2003; hela konventionen går att läsa i bilaga 3). Mänskliga rättigheter är universella, odelbara och samverkande (Utrikesdepartementet & Integrations- och jämställdhetsdepartementet, 2007) och detsamma gäller för BK. De fyra grundprinciperna (artiklarna 2, 3, 6 och 12) är vägledande för hur resten av konventionen skall läsas och tolkas, men alla artiklar är lika viktiga (Utrikesdepartementet, 2008; UNICEF, 2009). Tre tilläggsprotokoll finns till BK. Det första handlar om barns inblandning i väpnad konflikt, det andra om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi och det tredje om införandet av en internationell klagomekanism (Barnombudsmannen, u.å.). Det sista protokollet trädde i kraft så sent som 14 april 2014, men är ännu inte ratificerad av Sverige och gäller därför inte för svenska barn (Malmberg, 2014b). Alla konventionsstater måste med jämna mellanrum

lämna in en rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter (Barnrättskommittén) vad de gör för att stärka barns rättigheter utifrån de rättigheter som finns i konventionen. Landet får sedan tillbaka en rapport med kritik och förslag på förbättringar och ändringar (UNICEF, 2009). Inga sanktioner finns att tillgripa mot stater som inte följer BK (Andersson & Hollander, 1996).

BK är det förmodligen starkaste dokumentet för att stärka barns rätt. Det beror mycket p.g.a. av dess nära nog universella status, som gör att den är av stor betydelse för hur barns rättigheter skyddas världen om. BK är också den första text som betonar att barnet är ett självständigt subjekt med egna rättigheter (Stern, 2004). Arbetet med att ta fram BK genomfördes inte helt utan motgångar. Bl.a. hävdade kritiker initialt att det redan fanns ett skydd för barns rättigheter genom FN:s Allmänna Förklaring om de Mänskliga Rättigheterna från 1948. Röster för framtagandet av BK menade dock att förklaringen saknade specifika områden som tog hänsyn till de speciella behov som barn har (Andersson & Hollander, 1996). Arbetet med att ta fram BK tog ungefär tio år, då diskussionerna om en konvention startade redan under FN:s barnår 1979. Under barnåret tillsatte FN:s kommission för mänskliga rättigheter en arbetsgrupp som fick i uppdrag att ta fram ett dokument som skulle stärka barns rättigheter (UNICEF, uå.). Framtagandet av BK bidrog till en ändrad syn på barns- behov och rättigheter (Andersson & Hollander, 1996). Debatten kring BK:s vara eller inte vara går igen i den nuvarande debatt som sker i Sverige angående BK:s inkorporering i svensk lagstiftning (se nästa rubrik).

3.2 Barnkonventionen är inte lag i Sverige

I Sverige är BK inte inkorporerad i svensk lag och är därmed inte likställd med andra nationella lagar och kan inte heller åberopas av domstolar. BK är istället transformerad in i olika svenska lagar som därigenom har lett till ett stärkande av barns rättigheter i landet (UNICEF, uå.). Några exempel på BK:s inverkan på svensk lagtext presenteras under nästa rubrik.

Att Sverige borde inkorporera BK i sin nationella lagstiftning är en rekommendation som varit återkommande i Barnrättskommitténs granskningar. Det i sig är dock inte folkrättsligt bindande för Sverige då landet inte är formellt sett bunden av kommitténs rekommendationer. Det finns därmed ett dilemma, en komplexitet i tillämpandet av ett dokument som inte är formellt bindande (Åhman, 2011).

I mars 2013 tillsatte regeringen en utredare vars uppdrag är att kartlägga hur implementeringen av BK sker i svensk lagstiftning samt fördelar och nackdelar med en eventuell inkorporering (Winberg & Sillén, 2013). Trots att de flesta riksdagspartier idag är positiva till BK som lag (Thulin, 2011, 21 november) så är regeringens utgångspunkt fortfarande att en fortsatt transformering är att föredra framför en inkorporering. Kritiker menar bl.a. att rättigheterna i BK är för vagt formulerade för att tillämpas som lag och att det t.o.m. kan vara skadligt för barns rättigheter att inkorporera konventionen (Winberg & Sillén, 2013; Schultz, 2011).

Norge är ett av de länder som tidigt valt att inkorporera BK i sin nationella lagstiftning. Redan 1991 blev konventionen en del av landets Mänskliga rättighets-lagstiftning och också en del av grundlagen, där regeringen har i uppdrag att se till att konventionen följs. Effekter av inkorporeringen syns i praktiken, bl.a. har det lett till en ökad förståelse, ett starkare skydd för barn, barn har blivit egna rättssubjekt samt att principen om barnets bästa har blivit tydligare (Winberg & Sillén, 2013).

BK är en samling mänskliga rättigheter som funnits i snart 25 år (UNICEF, 2008). Begreppet och diskursen mänskliga rättigheter (vidare betecknat MR) var också det omdebatterat och har gått igenom flera stadier av utveckling för att idag tas för självklart av både socionomer och andra människor. MR har dock varit ett begrepp under lång tid, åtminstone sedan FN:s Allmänna Förklaring om de Mänskliga rättigheterna från 1948. Det kan vara bra att ha i åtanke att BK i sammanhanget är ett ”ungt” dokument (Ife, 2001; läs mer om MR under rubriken *Teoretiska perspektiv*).

3.3 Barnkonventionen och kommunalt socialt arbete

”Eftersom det kommunala självstyret är starkt och decentraliseringen långtgående i Sverige ligger ansvaret för de verksamhetsområden som främst berör barn – till exempel utbildning, hälsa och socialtjänst – på regional eller kommunal nivå.”

Rädda Barnen (2010)

Som citatet ovan poängterar så är det sociala välfärdssystemet i Sverige uppbyggt på ett vis där kommunerna har det största ansvaret över t.ex. socialtjänst. Det leder också till ett ansvar hos de socionomer som jobbar inom kommunal verksamhet (Barnombudsmannen, 1998; Rasmusson & Andersson, 2001; Rädda Barnen, 2010).

Det är välfärdssamhällets (t.ex. kommuners) skyldighet att träda in när föräldrarna inte räcker till, eller om barnet på annat sätt far illa. Staten skall bistå med både välfärd och skydd för barn. Även om barn idag ses som starka egna individer, är de också sårbara och i behov av speciellt skydd, utformat för just barn. Problemet med det är att skydd också ofta innebär makt och kontroll, vilket anses oundvikligt om än beklämmande (Bartley, 1998).

I BK finns sju artiklar som anses vara extra aktuella för arbete inom myndigheter, landsting och kommuner. Fyra av dem är konventionens grundprinciper; art 2 (barnets rätt att inte diskrimineras), art 3 (barnets bästa i främsta rummet), art 6 (barnets rätt till liv och utveckling) och art 12 (barnets rätt att få uttrycka sina åsikter). Övriga tre artiklar som anses vara relevanta är art 4 (genomförandet av konventionens rättigheter) samt artiklarna 42 och 44 (information och rapportering) (Rasmusson & Andersson, 2001).

När Sverige ratificerade BK startade ett successivt arbete där bestämmelser för att stärka barnets rättigheter fördes in i lagstiftningen på olika områden (Socialstyrelsen, 2006). Arbetet påbörjades efter påtryckningar av Barnombudsmannen, vilken i sig är en myndighet som är en produkt av BK (Rasmusson, 2003). På flera ställen i svensk lagstiftning går att hitta kopplingar mellan BK och socialt arbete. Här är några exempel:

- BK art 3: Socialtjänstlagen (SoL, SFS 2001:453) 1 kap. 2§ om barnets bästa.
- BK art 6: SoL (SFS 2001:453) 5 kap 1§ om att Socialnämnden ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga förhållanden.
- BK art 12:
 - Föräldrabalken (Föräldrabalk [FB], SFS 1949:381, 6 kap. 2a§ 3 st.) om att hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad.
 - Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU, SFS 1990:52) 1§ om barns- och ungas samtycke och åsiktsfrihet i fall som gäller dem själva.
 - LVU (SFS 1990:52) 36§ om den unges rätt att framföra sina åsikter och få information är relevant.

(Socialstyrelsen, 2006; UNICEF, 2008)

I socionomutbildningen ligger BK endast utspridd som små delar i utbildningen och enda sättet att få ordentlig kunskap på ämnet är genom sista terminens fördjupningskurser. Har man inte gått en kurs på temat barn & familj på termin 7 finns risken att man har dålig kunskap om BK:s tillämpning i socialt arbete. Ett annat problem är att BK, när den används i utbildningen, nästan endast används som del i juridik-kurserna men det är inte bara ett juridiskt dokument

utan också ett etiskt och politiskt dokument (Rasmusson, 2003; Korr et. al., 1994).

3.4 Principen om barnets bästa och BBIC

”Syftet med begreppet ’barnets bästa’ är att säkerställa både fullt och faktiskt åtnjutande av alla de rättigheter som erkänns i konventionen och barnets helhetsutveckling.”

FN:s Komité för barnets rättigheter (2013)

Precis som citatet ovan understryker så verkar BK:s grundprinciper (däribland principen om barnets bästa) som ledsagare för hur hela konventionen skall tolkas och har därför en stor roll i tillämpandet av BK (Utrikesdepartementet, 2008; se även 3.1 i aktuell studie). Principen om barnets bästa har huvudrollen i både en artikel i BK (art 3) och i en paragraf i SoL (SFS 2001:453, 1 kap. 2§). Principen innebär att varje beslut som rör ett barn måste föregås av en bedömning av vad som är bäst för barnet. Bedömningen kan göras på två sätt; antingen grundade på forskning och beprövade erfarenheter (objektivt perspektiv) eller grundade på vad det specifika barnet i fråga uttrycker är hans eller hennes bästa (subjektivt perspektiv) (Socialstyrelsen, 2006). BK kräver i sin tredje artikel att de beslutande myndigheterna noga redovisar hur man försäkrat sig om barnets bästa i beslutsfattandet (Socialstyrelsen, ibid; UNICEF, 2009). FN:s Komité för barnets rättigheter släppte 2013 en allmän kommentar angående principen om barnets bästa där det bl.a. förtydligas att i beslut skall både bedömning och fastsällande av barnets bästa tas i beaktande.

BBIC (Barns Behov I Centrum) är ett utredningssystem framtaget av Socialstyrelsen, i samarbete med några svenska kommuner, i syfte att hjälpa den sociala barn- och ungdomsvården att bibehålla kvalitet samt för att stärka barnperspektivet (läs mer om barnperspektiv på: <http://www.barnperspektivet.se>) och öka inflytandet för barn, unga och deras familjer, i linje med SoL och BK. Handläggning och dokumentation varierar i landet och ett användande av BBIC på bred front skulle undvika detta. Systemet är framtaget ur ett engelskt system som i sig bygger på omfattande forskning- och utvecklingsarbete och har därmed en gedigen teoretisk grund (Socialstyrelsen, 2006; Socialstyrelsen, 2013; Socialstyrelsen, uå.). I BBIC utreds barnets behov, föräldrarnas förmåga samt familj och miljö genom sju behovspunkter; *”hälsa, utbildning, känslö- och beteendemässig utveckling, identitet, familj och sociala relationer, social förmåga samt förmåga att klara sig själv”* (Socialstyrelsen, 2006, s. 63).

Åtta av tio kommuner har idag BBIC licens och skall jobba aktivt med frågorna, dock är det fortfarande för få kommuner som använder uppföljning som ett sätt att utveckla verksamheten. För ett förbättrat stöd för barn och unga behöver socialtjänsterna följa upp insatser samt utveckla sin verksamhet (Socialstyrelsen, 2014, 8 april).

3.5 Barnkonventionen i nationell kontext

Aktuell studie är utförd i Sverige, i den svenska kulturella kontexten. Därför presenteras här det aktuella kunskapsläget i landet, angående BK och socialt arbete. Materialet kommer från en organisation, en myndighet samt Regeringen.

Rädda Barnen är en internationell barnrättsorganisation som var en av de starkaste krafterna i tillkommandet av BK (Rädda Barnen, uå.). En rapport från svenska Rädda Barnen (2013) nämner vikten av samarbete mellan olika aktörer i samhället för att säkerställa att barn som lever i fattigdom i dagens Sverige inte får sina möjligheter till utveckling begränsade. Samarbetet skall ske på statlig nivå och genom politiska beslut, men sipprar givetvis ner till bl.a. socionomerna på Socialtjänsten, och då kanske främst ekonomiskt bistånd (Rädda Barnen, 2013). En annan rapport från Rädda Barnen (2010) är en studie där fem länders- plus EU:s allmänna åtgärder för genomförande av BK undersöks. Rapporten lyfter bl.a. upp det kommunala självstyret som en av den svenska regeringen utsagd bortförklaring för att inte samordna arbetet med konventionen mellan nationell, regional och lokal nivå. Rapporten visar också på dåliga system för samverkan mellan de nationella, regionala och lokala nivåerna, medan samarbetet med idellea organisationer är desto bättre. Rapporten belyser även att få kommuner har en plan för uppföljning av arbete med BK (Rädda Barnen, 2010).

Barnombudsmannen (vidare kallad BO) är den statliga myndighet i Sverige som har ansvar för att företräda barns och ungas rättigheter och således se till att BK följs (Barnombudsmannen, uå.b). En rapport (Barnombudsmannen, 2008) visar att de flesta svenska kommuner har fattat kommunövergripande beslut att jobba med BK. Många av dem har även med BK i styrdokument som förstärker uppföljning och ett systematiskt arbete med konventionen och dess tillämpning. De kommuner som har tydliga handlingsplaner för BK:s genomförande är också de kommuner som är bäst på att ha aktiviteter som driver på tillämpningen av konventionen. Många kommuner har dock svårt att föra in konventionen i det dagliga arbetet genom t.ex. konsekvensanalys, inflytande, tid och kompetenshöjande (Barnombudsmannen, 2008). I BO:s faktablad (Barnombudsmannen, uå.c) med information om hur kommuner, landsting och statliga myndigheter kan jobba praktiskt med BK

presenteras sju framgångsfaktorer: *”Ledningens entydiga stöd och engagemang, Arbeta in perspektivet i centrala styrdokument, Utbildning och information, Utgå från befintliga arbetsprocesser, Ekonomiska och personella resurser, Dialog och erfarenhetsöverföring, Uppföljning och utvärdering”* (Barnombudsmannen, u.å.c, s. 1)

I en promemoria från Regeringen (2012) fastställs bl.a. att *”Myndigheter, kommuner och landsting ska tolka och tillämpa lagar och förordningar så att åtagandena enligt barnkonventionen och andra internationella överenskommelser som rör barnets rättigheter respekteras i praktiken, i beslut och åtgärder.”* (Regeringen, 2012, s. 2). I den svenska regeringens femte och senaste rapport till Barnrättskommittén från 2012 står bl.a. om en nationell strategi för barnets rättigheter, om hur lagstiftning som angår barn alltid skall utgå från BK samt att samordning i de frågorna måste förbättras (Socialdepartementet, 2012).

3.6 Internationell forskning om socialt arbete kopplat till Barnkonventionen och Mänskliga rättigheter

En sökning på databasen ProQuest Social Sciences med sökorden ”social work” AND ”Convention on the rights of the child” (peer reviewed) ger 128 resultat där endast en artikel är relevant för socialt arbete i praktiken. Författaren till den amerikanska artikeln förespråkar att NASW (National Association of Social Workers) bör anta BK som ett policydokument för arbete med barns välfärd nationellt. Hindret för ett antagande är bl.a. det faktum att USA inte har ratificerat BK (Scherrer, 2012). Amerikanska studier är återkommande bland de resultat som återfinns på ProQuest Social Sciences. Svårigheterna med att tillämpa BK i ett stort land som USA, som dessutom inte ratificerat konventionen, är återkommande i artiklarna. Hagues (2013) menar t.ex. att USA borde vara ett föredöme för andra länder.

Söker man på samma databas med sökorden ”social work” AND ”human rights” (peer reviewed) finns en helt annan bredd på artiklar. Det kan vara ett tecken på att MR har kommit att bli en internationell diskurs inom socialt arbete (Ife, 2001) till skillnad från BK. Jag fokuserade gallringen på de artiklar som behandlar hur MR kan tillämpas som en bas, ett ramverk eller en metod inom socialt arbete. Skegg (2008) presenterar för- och nackdelarna med en rättsbaserad praktik inom socialt arbete. MR som diskurs är har en viktig roll, väger tungt och är i sin definition väsentligt för socialt arbete. Den behöver dessutom inte ersätta nuvarande dominerande ramverk såsom det behovs-baserade, social rättvisa-baserade eller medborgar-baserade, utan kan helt enkelt komplettera dessa. Därmed är det relevant att betänka en rätts-baserad praktik inom socialt arbete. Nackdelar med ett rätts-baserat ramverk anser Skegg (ibid.) dock vara att MR riskerar att vara ännu ett uttryck för väst-kolonialistiskt

förtryck, då det företrädelsevis är den väst-dominerande synen på MR som lyfts fram. För att komma runt det krävs att arbetet med ett rätts-baserat ramverk inom socialt arbete byggs på en universal diskurs där gemenskap och ett globalt medborgarskap står i fokus. Noyoo (2004) fokuserar i sin artikel på Sydafrika, ett land i social förändring efter en våldsamt historia bakom sig med institutionell diskriminering och klassklyftor (Apartheid). Författaren menar att socionomernas roll i strävan efter stärkta MR är att trappa upp arbetet med att företräda klienter, lösa konflikter och framför allt forska och utbilda på ett sätt som gör att landet kan transformeras till ett samhälle där MR respekteras av och för alla, alltid. Alltså kan socionomer, enligt Noyoo (ibid.), bidra till en samhällsförändring genom att i sitt arbete föra fram MR till klienter och närstående. Reichert (2011) skriver i sin artikel att ett stort problem i att tillämpa MR i socialt arbete hänger ihop med en brist på kunskap om vad MR egentligen betyder. Författaren menar att ett sätt att klargöra MR för socialt arbete är genom att översätta sociala problem såsom våld i hemmet, fattigdom eller diskriminering till att det är en fråga om MR. Reichert (ibid.) bekräftar även Skeggs (2008) problematisering om vikten av en strävan efter en gemensam bild av vad MR är, och menar att först då kan det verkliga internationella arbetet starta. Författaren menar också att det är en lång väg kvar att gå för att helt kunna tillämpa MR, i socialt arbete och övriga världen.

4 Teoretiska perspektiv

Aktuell studie är induktiv och har en teorigenererande syn på kunskap. Några teoretiska referensramar används dock och de är BK (läs mer under *Aktuellt kunskapsläge* i aktuell studie), MR, problematiken kring en icke-lagbunden konvention samt deras kopplingar till det sociala arbetet.

MR kan vara ett spretigt begrepp, men i aktuell studie menas begreppet med att *"mänskliga rättigheter är sådana grundläggande rättigheter som varje enskild anses kunna hävda gentemot det allmänna"* (Fisher, 2012, s. 13). Det finns flera internationella och lokala överenskommelser om MR, mest central är FN:s Allmänna Förklaring om de Mänskliga rättigheterna som antogs 1948 (förklaringen går att läsa i sin helhet på <http://www.manskligarattigheter.se>). Även Europakonventionen, eller Europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, är relevant att nämna i svensk kontext då den är inkorporerad i svensk lagstiftning. I västvärlden har MR sitt ursprung i naturlagarna och filosofer som Locke, Jefferson och Rousseau under 1700-talets upplysningstid. Det var dock först efter andra världskriget och förintelsen som man tog fram

ett mellanstatligt skydd för MR, en folkrättslig grund där brott kan leda till ansvar på internationell nivå (Fisher, 2012). MR är en av de starkaste sociala och politiska diskurserna. Den tillämpas av människor från olika kulturella- och ideologiska bakgrunder. Diskursen tillämpas mycket och är ständigt närvarande vilket gör att det är viktigt att den studeras närmare av socionomer och verksamma inom andra människobehandlande yrken (Ife, 2001). Det komplexa i diskursen ligger i att begreppet kan betyda olika i skilda kulturella kontexter. I väst är det ett rent juridiskt begrepp medan det i andra kulturer kan vara tal om religions filosofi eller kulturella traditioner. Den gråa zonen mellan att respektera kulturella skillnader och tillämpa MR är svår att hantera och en del i verkligheten för MR:s tillämpning i socialt arbete (Skegg, 2008).

BK är inte lag i Sverige, vilket sätter den i ett speciellt läge som tillämpligt dokument. Som aktuell studie bl.a. kommer att undersöka, kan konventionens lagstatus innebära både friheter och begränsningar. Den Allmänna Förklaringen om de Mänskliga Rättigheterna är inte heller lag i Sverige, medan Europakonventionen är det. Den Allmänna Förklaringen står därmed för en diskurs som inom t.ex. socialt arbete kan användas som värdegrund/ramverk medan Europakonventionen är direkt tillämplig då den är inskriven i svensk lag (Fisher, 2012). Komplexiteten i tillämpbarheten hos en konvention som inte är inkorporerad i lagstiftningen är något som genomsyrar aktuell studie. Det gör även BK:s principer och MR:s tillämpning.

5 Metod

5.1 Tillvägagångssätt & urval

Fem stycken socionomer från två olika kommuner i södra Norrlands inland intervjuades inom loppet av två veckor. Intervjuerna skedde på deras respektive arbetsplatser, därmed var intervjuaren inte bekant med de miljöer där intervjuerna genomfördes, vilket annars är rekommendabelt (Bryman, 2008). Av praktiska skäl var det dock det smidigaste sättet att få intervjupersonerna att ställa upp.

Det finns flera teoretiska problem med MR och den som vill utforska fältet måste hantera de problemen. Socialt arbete kräver att alla teoretiska utforskningar grundar sig i och är relevanta för verkligheten i den oordnade världen av socialt arbete; med dess motsättningar, oförutsägbarhet och allmänna kaos (Ife, 2001). Då BK är en samling MR

ansågs det viktigt att genomföra intervjuerna med socionomer aktiva i det sociala arbetets vardag.

Urvalet skedde på två nivåer. Det målinriktade urvalet består av socionomer som är verksamma inom kommunal verksamhet. För att säkra antalet intervjupersoner behövdes fler personer kontaktas och fler intervjuer göras än vad som var nödvändigt för resultatet. Från början ansågs ett urval på tre till fyra personer vara lämpligt, med tanke på tidsmallen för uppsatsen (Bryman, 2008). Den geografiska begränsningen bestod endast av att intervjuaren skulle ha möjlighet att åka till socionomerna över dagen. Kontakten togs genom e-mail, först till kommunens socialchef eller kundtjänst som sedan gav ut namn att kontakta. Sju kommuner mailades, tre svarade varav två gick med på att delta i undersökningen. Bekvämlighetsurvalet landade på fem personer. Från en större kommun intervjuades två personer och från en mindre kommun intervjuades tre personer. För att bibehålla anonymitet så långt som möjligt, samt för att undvika ”tävling” mellan kommuner nämns inte kommunernas namn. Samtliga intervjuade socionomer arbetar inom socialtjänsten.

Fokus i undersökningen ligger inte på vad socionomerna har för tjänst (så länge det är inom kommunal verksamhet). Det var inte relevant med ett målinriktat urval *inom* gruppen socionomer i kommunal verksamhet. BK är inte bara relevant för socionomer som jobbar direkt med barn, även om klienterna i fall med vuxna är just vuxna så måste barnets bästa tas till vara på även i de fallen (Rasmusson, 2003). Studiens syfte stärktes av att ha en blandning av arbetsinriktningar bland intervjupersonerna, men det var inte obligatoriskt för att uppnå validitet (”*mäter det man säger sig mäta*” (Bryman, 2008, s. 352). Arbetsindelning bland de intervjuade såg ut som följande:

<u>Större kommun</u>
Avdelning
Barn och Familj
Vuxenstöd/missbruk
<u>Mindre kommun</u>
Avdelning
Barn och Familj
Ekonomiskt bistånd
Biståndsenheten

5.2 Insamlingsmetod, intervjuguide & databehandling

Studien använde sig av en kvalitativ metod och tog hjälp av semistrukturerade intervjuer, med inslag av narrativ intervjumetodik. Semistrukturerade intervjuer lämnar utrymme för flexibilitet, medan den narrativa tekniken bidrar med att intervjupersonerna får berätta om sin personliga situation (Bryman, 2008). Syftet är att undersöka socionomernas tankar och åsikter, därmed är en kvalitativ teknik att föredra (Bryman, 2008).

Mina ambition är en ingång med ett öppet sinnelag till det som studeras, där referensramen är BK (och dess lagstatus), MR och deras koppling till det sociala arbetet, men där ingen teori om studiens utgång finns – alltså en induktiv ingång (Alvesson & Sköldberg, 2008). Fokus skall hållas på de tre frågeställningarna som vägledning. Målet är att skapa en kontextuell förståelse utifrån de här specifika fallen.

För att genomföra intervjuerna användes en egenskapad intervjuguide (bilaga 1). Frågorna i guiden utgår från studiens frågeställningar med tillägg av ett antal följdfrågor. Att utrymme och flexibilitet lämnades till intervjupersonens tankar och riktning under intervjuens genomförande ansågs viktigt. Intervjuguiden var en hjälp för att komma igång och säkra insamling av den empiri som behövdes. För att inte missa viktig information så spelades intervjuerna in och transkriberades. Det också för att säkra att intervjuarens fokus låg på att lyssna och följa upp vad intervjupersonerna sa (Bryman, 2008).

Resultaten från intervjuerna kategoriseras och presenteras med ett deskriptivt angreppssätt med koppling till BK och dess artiklar. Fokus ligger på *hur* situationen ser ut, snarare än *varför*. Studien strävar inte efter en överförbarhet där den här exakta studien kan replikeras. Målet är istället att försöka förstå ett antal socionomers tankesätt kring tillämpning av BK i deras specifika kontext (kontextuell förståelse). Både miljöer och människor kommer att förändras till dess att någon annan skulle vilja göra en ny undersökning - det går inte att frysa en social kontext (Bryman, 2008). Resultaten problematiseras sedan med hjälp av studiens referensram och de begrepp som ingår där.

6 Etiska överväganden

6.1 Etiska krav

Deltagarna blev informerade om att det var frivilligt för dem att ställa upp samt att de när som helst kunde hoppa av om så önskades (*informationskravet*; Bryman, 2008, s. 131; se även bilaga 2). Empirin som kom ut av intervjuerna behandlades anonymt och ingen av deltagarna kom att hängas ut för vare sig positiva eller negativa resultat (*konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekravet*, Bryman, 2008, s. 132).

Praktiskt taget alla studier som görs innehåller delar som är etiskt tvivelaktiga. Skulle man vara rakt igenom ärlig med allting skulle även värderingar och attityder behöva döljas, därför kan det ibland krävas att *”vara oärlig(a) för att få oärliga data”* (Bryman, 2008, s. 129). En undersökning skall inte leda till skada för deltagarna (i detta fall, intervjupersonerna) (Bryman, 2008). Socionomerna i den här studien skall ha fått god information om studiens syfte, det kan därmed inte anses finnas en risk för varken fysisk skada, hinder för personlig utveckling, sämre självkänsla eller stress hos deltagarna (Bryman, 2008). Det informationsbrev som socionomerna fick går att läsa i bilaga 3 i aktuell studie.

5.2 Min egen förförståelse

Att ha förförståelse för sitt forskningsämne kan vara både positivt och negativt. En fördel med forskarens personliga erfarenheter och teoretiska erfarenheter kan vara att den förförståelsen kan bidra till genereringen av kategorier i analysen. En forskare måste ha ett perspektiv att styras av, för att hitta de relevanta data som krävs. En dåligt påläst forskare riskerar att hamna i s.k. *”naiv empirism”* där studien egentligen inte säger något originellt (Alvesson & Sköldberg, 2008). Ett problem med att vara för påläst inom området kan vara att man är *”bunden av tidigare auktoriteter och insnärjd i etablerade problematiker, så att man inte förmår att se nya möjligheter”* (Alvesson & Sköldberg, 2008, s. 137).

Jag har tidigare arbetat frivilligt med BK genom barnrättsorganisationen Plan Sverige och deras ungdomsråd, där jag vart med och utvecklat samt genomfört en utbildning i BK för barn/ungdomar och vuxna. Jag har även fortsatt det arbetet genom att vara utbildare på projektet *”Om Barnkonventionen – av, för och med barn”* som arrangerar inspirationsdagar för barn/ungdomar och vuxna med hjälp av Sveriges sju största barnrättsorganisationer (UNICEF et. al., u.å.; UNICEF, et.al., u.å.b). Innan intervjuerna blev även de intervjuade socionomerna informerade om min förförståelse för BK.

7 Resultat

Här presenteras resultatet från intervjuerna. Då studien är deskriptiv ligger fokus på *hur* situationen ser ut, ibland var det dock befogat att fråga varför för att få en bild av *hur* situationen såg ut. Presentationen följer studiens frågeställningar och de bildar därmed tre huvudteman. Sist sammanfattas resultaten och problematiseras sedan med hjälp av aktuellt kunskapsläge.

7.1 Hur tillämpas redan BK i socialt arbete och hur reflekterar socionomerna över nuvarande tillämpning av BK i socialt arbete?

För att komma på rätt spår i intervjuerna ställdes tidigt frågan *om* man ansåg sig tillämpa BK i sitt nuvarande arbete, vilket gjorde en riktning för resten av intervjun. Frågan om *hur* BK tillämpades kunde sedan svaras på olika mycket, där socionomerna utgick från sin egen arbetssituation. Vidare ställdes frågor mer ingående om hinder, möjligheter, ledning, arbetsgrupp och kommunstorlek.

På frågan *om* socionomerna tillämpar BK i sitt nuvarande arbete kom lite varierande svar. De som inte jobbade direkt med barn (tre av socionomerna) ansåg sig inte ha tillräckliga kunskaper om hur det skulle kunna implementeras i deras specifika situation. Det fanns en kunskap om BK:s intention, dess grundprinciper och dess inverkan på aktuell lagstiftning. Begreppet barnperspektiv användes flitigt, t.ex. sa en av socionomerna: *”Jag upplever att vi har ett stort barnperspektiv och genom det så använder vi väl Barnkonventionen, oavsett om vi vet det eller inte”*. Innebörden av konventionens grundprincip artikel 3 om barnets bästa nämndes flera gånger, så även grundprincipen artikel 12 om att vuxna skall lyssna på barn. Ett fåtal av de intervjuade hänvisade till BK i sina utredningar. En av de intervjuade tillämpade BK aktivt i sitt arbete genom att i arbetsgruppen ha regelbundna möten med fortbildning inom konventionens artiklar, samt genom att ta in barnens åsikter om socialtjänsten.

Ett par frågor i intervjun behandlade allmänt varför tillämpningen av BK ser ut som det gör, dels på den egna arbetsplatsen och dels utanför den egna arbetsplatsen. De socionomer som ansåg sig helt eller delvis tillämpa BK talade om vilka möjligheter som lett fram till det, medan de som inte ansåg sig tillämpa BK talade om vilka hinder som låg i vägen i nuläget. De som talade om hinder jobbade samtliga på avdelningar som inte har direktkontakt med barn.

De möjligheter som lades fram var att ha barnperspektiv som ett genomgående tema i hela verksamheten, vilket i sig uppmuntrade till arbete med sådana frågor. Att få stöd från chef och ledning som ger tid och resurser kom också upp samt att lära av varandra, samverka och ge vidare av kunskap till nyanställda. Detta prickar av minst tre av de punkter som Barnombudsmannen (uå.c) anser vara framgångsfaktorer för tillämpning av BK inom kommuner, landsting och statliga myndigheter.

De hinder som uppkommit för dem som inte jobbade aktivt med tillämpning av konventionen var att kunskapen inte var tillräckligt stor och det ansågs svårt att veta hur man skulle få igång arbetet. Svårigheter fanns även med att få med BK i de något fyrkantiga utredningsmallarna man använde sig av. Vissa saker skulle utredas, andra inte och då BK inte är lag fick det lätt låg prioritet.

Socionomerna fick även frågan om hur de såg på sin roll som bärare av kunskaper i BK. Flera poängterade att det var en viktig roll som man var stolt över att ha och att det innebar ett ansvar som kommer automatiskt när man jobbar inom socialt arbete. Socionomernas tankar kopplar tydligt an till BK:s art 3 punkt 3 om att institutioner, inrättningar och tjänster som har hand om barn skall nå upp till fastställda normer. Ett par av socionomerna, i den mindre kommunen, var inriktade på fortbildning på ämnet, både inom den egna arbetsgruppen och till samarbetspartners. Det ansågs också vara viktigt att ha goda kunskaper för att kunna få respekt och visa dignitet i sina bedömningar, gentemot klienterna och deras anhöriga. Eller, som en av socionomerna sa: *”jag tror det är viktigt att förmedla att man är säker på det man säger och att man vet vad man pratar om, sen handlar det ju alltid om att göra det på ett respektfullt sätt, för det handlar ju också om att jag vill att du skall förstå att jag gör det här för att det skall bli bra, inte för att jag skall ha rätt”*.

Frågor ställdes även mer ingående på tre faktorer som kan påverka hur tillämpningen av BK kan fortskrida; ledningen, arbetsgruppen och kommunens storlek.

Ledningsfrågan var ett av de områden där socionomerna var som mest överens. Chefer och politiker ansågs ha en viktig roll i huruvida tillämpningen av BK kunde starta eller fortskrida. Främst var det på två sätt; dels genom att ta emot idéer från socionomerna och förvalta dem, dels genom att inspirera, ge uppmuntran, tid och utrymme till att jobba med frågan. Med andra ord, vart än initiativet kom ifrån; om det var från socionomerna eller från cheferna, så hade ledningen den största rollen i om det verkligen blev av, då det var dem som hade makten över resurserna. *”Ledningens entydiga stöd och engagemang”* är en av BO:s

(u.å.c, s.1) framgångsfaktorer för arbete med BK inom kommun, landsting och statliga myndigheter.

Samtliga socionomer ansåg sig ha bra arbetsgrupper, med varierande stabilitet. Att personal kom och gick hade både för- och nackdelar. En av socionomerna sa t.ex.: *”det är bra med nya också, det är bra med nya idéer, man ser på nya sätt och sådär, jag upplever att det har varit bra. Men självklart så påverkar det, på gott och ont.”* Fördelarna kunde alltså vara att nya idéer kom in i gruppen och alla utvecklades genom rotationen. Nackdelarna var att man till viss del fick starta om arbetet och fanns det inte tydliga rutiner kunde avbrottet påverka negativt. Flera ansåg att det var viktigt att det fanns som en naturlig del i organisationen, att introducera nyanställda i frågor såsom tillämpningen av BK.

För- och nackdelarna med större kontra mindre kommun var ganska lika mellan de som jobbade i den större och de som jobbade i den mindre kommunen. Problemen och möjligheterna som av socionomerna i den större kommunen befarades finnas i den mindre kommunen bekräftades av socionomerna i den mindre kommunen, och vice versa. Problemen med en mindre kommun ansågs vara att det inte gav lika många kringresurser såsom aktiviteter och ideella organisationer som samarbetspartners. Specialiseringen var inte lika stor vilket ledde till att socionomerna ofta fick hålla många bollar i luften, vilket kunde ha en negativ inverkan på ett icke-lagstadgat arbete. En av socionomerna i den mindre kommunen bekräftar detta: *”Just att vi inte är så många, det är nog enkelt på ett sätt, men samtidigt kanske också en svårighet just det här att vi inte kan bli så specialiserade.”* I den mindre kommunen ansågs den största fördelen med kommunstorleken vara (som ovanstående citat också säger) att det gav en närhet, både på den egna arbetsplatsen och i samhället. En teori fanns om att uppföljning fungerade bättre och därmed var risken mindre för att klienter skulle hamna mellan stolarna. Fördelen med en större kommun ansågs vara att det gav större resurser och fler personer som kunde samarbeta kring de olika klienterna. Nackdelen kunde vara att det större avståndet gav sämre samarbetsmöjligheter. Den största skillnaden verkar alltså vara närheten mellan personal inom kommunen, och vilka möjligheter till samarbete det ger.

7.2 Hur reflekterar socionomerna kring relevansen av BK som ett juridiskt-, etiskt- respektive politiskt dokument i socialt arbete?

En konvention är inte bara ett juridiskt dokument utan även ett etiskt och politiskt dokument (Rasmusson, 2003). Frågor ställdes därför till de intervjuade om hur de såg på BK som ett juridiskt-, etiskt- och politiskt dokument, kopplat till sitt eget arbete och även hur det påverkar att BK inte är lag i Sverige.

Juridiskt dokument

På den här frågan svarade flera med hänvisning till rådande lagstiftning och hur BK:s regler och principer genomsyras där. Konventionens art 3 om barnets bästa nämndes flera gånger, som en princip att ha med sig i allt socialt arbete. Som en av socionomerna sa: *”man ska tänka på barns bästa, även om Barnkonventionen i sig inte är en lag på det viset så finns det ju invävt i allting”*. Även art 12, barnets rätt att få uttrycka sina åsikter, nämndes. De som inte jobbade direkt med barn tyckte ofta det var problematiskt att låta barn uttrycka sina tankar. Svårigheter fanns att hänvisa BK:s art 12 till deras eget arbete, då det arbetet rörde sig inom lagar som LSS och LVM som inte direkt är kopplade till barn. Samtliga kopplade, i olika grad, till BK:s principer som återfinns i SoL (se 3.2 i aktuell studie).

Etiskt dokument

När det kom till etiska dilemman så ansåg flera av socionomerna att BK kunde vara en bra vägledare för hur man skulle gå till väga och tänka. I arbetssituationer där svåra beslut skulle tas eller där det fanns en osäkerhet på vad som var rätt eller fel ansåg man att BK:s principer kunde vara till hjälp. En av socionomerna resonerade t.ex. som följande: *”Gör jag det för att jag vill göra by-the-book, för att det står att man skall göra sådär eller gör jag det för förälderns skull eller vem sätter jag i fokus?”* En sådan situation kunde t.ex. vara att de vuxna anhöriga till ett barn säger något som man inte vet om man kan lita på, eller som rentav avslöjar något som är skadligt för barnet. Flera ansåg att det i en sådan situation var viktigt att få prata med barnet i fråga och upptäcka hans eller hennes perspektiv. De mer erfarna socionomerna tyckte att de kunde gå mycket på magkänslan och på erfarenhet, där principer som de i BK var inbyggda. Även BBIC var till god hjälp vid sådana tillfällen.

Ingen av de intervjuade hade upplevt att det kommit politiska direktiv som sa att man skulle jobba aktivt specifikt med tillämpningen av BK. I många fall berodde det just på att konventionen inte är lag. En av socionomerna, tillsammans med en kollega, utbildade och påminde själva politikerna om vikten av tillämpning av BK. Samtliga socionomer upplevde ett uttalat barnperspektiv från politikernas sida och att barn var något som alltid prioriterades före annat.

I verksamhetsplanen för socialtjänsten i den större kommunen går att finna ”*Socialtjänstens arbete enligt Barnkonventionen bör utvecklas ytterligare.*” I ett beslut i kommunfullmäktige i den mindre kommunen från 2004 står att kommunen skall jobba med en årlig kartläggning av barns villkor samt en barnchecklista, för att bättre kunna tillämpa BK.

Angående BK:s status som ej inkorporerad i svensk lagstiftning svarade socionomerna varierande och det gick inte att se något särskilt mönster kopplad till arbetsuppgift eller huruvida man jobbade direkt med barn. Några tyckte att det var tillräckligt att den var transformerad och att rättigheterna fanns att hitta i rådande lagstiftning, BK var så allmänt antagen att den nästan gällde som lag. Andra tyckte det var av högsta vikt att den skulle bli lag. Socialtjänsten ansågs vara en fyrkantig verksamhet på många sätt, där rådande lagar var det som gällde och då kunde det vara svårt att få in BK inom den ramen. Skulle den bli lag skulle den hamna högre upp på prioriteringslistan. Vad man verkade överens om var att BK blir lite verkningslös då den inte är lag. Hade den varit lag hade man känt ett större tvång att tillämpa den i det sociala arbetet. Idag kan den tillämpas i rekommendationer och som anteckningar i utredningar, men när det kommer till besluten är det rådande lagstiftning man måste hänvisa till.

7.3 Hur ser socionomerna på svårigheter och möjligheter med en framtida tillämpning av BK i socialt arbete?

En fråga handlade om hur man skulle kunna ta arbetet vidare med tillämpning av BK i socialt arbete, både lokalt och i ett större perspektiv. Vidare ställdes frågor om samarbete och resurser, vilkas svar också presenteras under denna rubrik.

I svaren från socionomerna stack två faktorer ut, vilka nämndes båda av nästan alla som sätt att förbättra tillämpningen av BK på arbetsplatsen. Den första var utbildning; att få utbildning och ökade kunskaper i konventionen och hur den kan tillämpas i det dagliga

arbetet. På det viset skulle man bättre veta när och hur den kunde tillämpas. Några såg redan hur det arbetet hade påbörjats genom att de antingen lärde av andra på arbetsplatsen eller skulle få extern utbildning. Både de som ansågs sig ha goda kunskaper och de som ansåg sig ha sämre kunskaper i konventionen fann fortbildning betydelsefull. Den andra utstickande faktorn för förbättringen av tillämpningen ansåg man vara att bli bättre på att hänvisa till BK i utredningar. På det viset skulle både konventionens status och utredningarna stärkas. En tredje faktor, som några nämnde, var att skapa rutiner där BK ska och inte bara bör tillämpas. Ett problem kunde vara att kunskaperna satt i någons huvud och inte nådde ut till t.ex. nyanställda. Åsikten återfanns främst hos de mer erfarna socionomerna, som såg hur deras inarbetade rutiner behövde komma ner på pränt.

I frågan om samarbete mellan avdelningar inom socialförvaltningarna i de två kommunerna gick det att skönja tydliga mönster. I den större kommunen ansåg man att samarbetet behövde förbättras mellan avdelningarna och att ökad samverkan var en förbättringspunkt. I den mindre kommunen däremot ansåg samtliga att samarbetet automatiskt var bra, genom den mänskliga och geografiska närheten, som berördes redan under frågan om fördelar/nackdelar med stor/liten kommun (se rubrik 6.1 i aktuell studie). Socionomerna som jobbade med barn, en per kommun, ansåg båda att samarbetet runt dessa frågor skulle ske bättre om de som inte jobbade direkt med barn skulle ha större kunskaper i ämnet och tydligare rutiner för att ta in barnperspektivet i ärenden. T.ex. så sa en av socionomerna på Barn och familj: ”*där man kan känna att det kanske brister ibland, det är väll just verksamheter som bara jobbar med vuxna, [...] man har inga beröringspunkter runt barn [...]. Där kan man väll ibland undra, 'men hallå? Varför tänker ni inte...han är ju förälder' eller 'hon är ju förälder', det handlar ju också om föräldraskap och inte bara om den personen som är vuxen.*”

Angående samarbete med externa aktörer så ansågs det vara en större utmaning. Viljan fanns, men tiden och pengarna var ofta ett problem. Bl.a. fanns förslag att satsa på gemensamma utbildningar och utökat samarbetet med t.ex. Polis, BUP och skola.

De intervjuade fick slutligen frågan om ökade resurser och specifikt om en extra anställd på arbetsplatsen skulle underlätta tillämpningen av BK. De flesta var överens om att en extra person skulle lätta arbetsbördan och därmed kunna ge utrymme till icke-lagstadgade extrauppgifter såsom BK. Det ansågs dock inte vara någon garanti, eller genväg för att BK skulle tillämpas mer. Några var dock än mer tveksamma till förslaget och såg hellre att

kunskap, motivering och direktiv till den personal som redan fanns var lösningen. Flera återkom också till att BK inte är lag och att det skulle underlätta om den var det.

Sammanfattningsvis, så såg socionomerna i de flesta fall hoppfullt på att ett arbete kring BK och dess tillämpning kunde utvidgas. De såg projekt som startats och ambition hos både ledning och i arbetsgruppen. En av socionomerna avslutade med: *”Så jag hoppas att om vi träffas om ett år, så kan jag säga att vi börjat göra det [skriva in BK i utredningar, fortbildat personal, reds. anm.]”*

7.4 Sammanfattning

Intervjuerna visade att hur och om socionomerna tillämpade BK i sitt arbete varierade. Alla hade ett barnperspektiv och många kopplade sitt arbete till BK:s artikel 3 (barnets bästa) och artikel 12 (barnets rätt att få uttrycka sina åsikter). Möjligheter för att tillämpa BK i det sociala arbetet var att ha barnperspektiv som ett genomgående tema i hela organisationen samt att få bra stöd från ledningen. Hinder för tillämpningen var när det fanns för dålig kunskap och att BK var svårt att få in i utredningsmallarna som användes. Att ha kunskaper i BK och kunna förmedla den kunskapen vidare sågs som en viktig roll, inte minst för att kunna visa på dignitet och respekt i yrkesrollen. Ledningens stöd och direktiv påverkade, oavsett om initiativet kom från dem eller från socionomerna. Arbetsgruppens struktur påverkade på gott och ont, bl.a. ansågs det bra att få in nya människor med nya idéer samtidigt som det kunde störa rutiner i pågående arbete. En mindre kommun ledde till mer närhet men samtidigt mindre specialisering och mindre kringresurser. En större kommun ledde till mindre närhet och svårare samarbeten men samtidigt fler kringresurser. BK som ett juridiskt dokument innebar för socionomerna främst att hänvisa till BK:s principer i SoL (se 2.2 i aktuell studie), men det var svårare för dem som inte jobbade direkt med barn. BK som ett etiskt dokument ansågs vara en bra vägledning, tillsammans med BBIC. BK är ingen lag och därmed svårt som politiskt dokument, därmed gavs inte några direktiv att specifikt arbeta direkt med BK, även om det fanns ett uttalat barnperspektiv. För att utveckla arbetet behövdes fortbildning i hur BK kan tillämpas i socialt arbete. Konventionens status i socialt arbete skulle stärkas av att BK hänvisades till mer i utredningarna. Samarbete inom förvaltningen skulle främjas av att de som inte jobbade med barn skulle få större kunskaper om BK. Samarbete med externa organisationer var ofta svårt p.g.a. brist på tid och pengar. Att anställa en person till skulle lätta på arbetsbördan, men ansågs inte vara en garanti för utökad tillämpning av BK.

7.5 Problematisering av resultat kopplat till aktuellt kunskapsläge

BBIC var något som nämndes av samtliga socionomer i intervjuerna. Åtta av tio kommuner har idag BBIC-licens och jobbar med frågan, även om flera kommuner brister i t.ex. uppföljning (Socialstyrelsen, 2014, 8 april). Att tolka av mina intervjuer är dock BBIC ingen garanti för att jobba med BK:s alla principer och artiklar. Studiens resultat visar också på att vissa socionomer fokuserade på att prata med barnet i fråga (subjektivt perspektiv), medan andra såg vikten av att läsa på om ämnet (objektivt perspektiv) (Socialstyrelsen, 2006). En kombination av de två perspektiven är det som Socialstyrelsen (ibid.) anser ge det bästa underlaget för en utredning. Den konstellationen var dock inget som lyftes speciellt mycket av socionomerna och det kan därför anses att ett förbättringsområde skulle vara att både lyssna och läsa på så långt det går. Av de sju framgångsfaktorer som BO (Barnombudsmannen, u.å.c, se även 2.3 BK i nationell kontext i aktuell studie) tagit fram för tillämpning av BK inom kommun, region och stat gick samtliga att finna i resultatet av aktuell studie, dock på olika sätt. *Ledningens entydiga stöd och engagemang* nämndes både som en faktor för redan pågående BK-tillämpning samt som en faktor för att ta det framåt. *Utgå från befintliga arbetsprocesser* ansåg många vara svårt bl.a. p.g.a. att de befintliga utredningsmallarna inte gav utrymme för BK. *Ekonomiska och personella resurser* sågs tvärt emot BO inte alltid som en lösning på problemet. *Uppföljning och utvärdering* av arbete med BK-tillämpning lyftes inte av någon av de intervjuade socionomerna, vilket bekräftar vad Socialstyrelsen (8 april 2014) skriver, om att kommuner är dåliga att använda uppföljning för att utveckla arbetet med barn. Några få nämnde vikten av att *Arbeta in perspektivet i centrala styrdokument* medan alla poängterade att *Utbildning och information* var i stort sett avgörande för att ta arbetet framåt. Det tätt sammankopplat med *Dialog och erfarenhetsöverföring*.

En aspekt som fick stort utrymme i studien var den om att BK inte är lag i Sverige. Det blev något som lyftes under samtliga intervjuer, i de flesta fall av socionomerna själva under frågan om BK som ett juridiskt dokument. Främst var konventionens nuvarande icke-lagstatus ett hinder att tillämpa den rent juridiskt. När den inte var lag kunde den mest tillämpas som ett etiskt dokument. Åsikterna hos socionomerna gick också i linje med den osäkerhet som verkar finnas i det svenska samhället i stort. Motståndare menar att det inte behövs, eller att konventionen rentav är så pass abstrakt att det t.o.m. skulle sänka barns rättigheter medan förespråkare anser att barns rätt skulle stärkas av en inkorporering av BK (Schultz, 2011; Malmberg, 2014; Winberg & Sillén, 2013). Forskning och utredningar har

gjorts på ämnet (se bl.a. Åhman, 2011) ändå verkar det vara svårt att komma fram till ett klart ja eller ett klart nej på frågan om BK bör inkorporeras i svensk lagstiftning. MR däremot, är idag en tidlös, självklar och universal diskurs inom socialt arbete (Ife, 2001), trots att dess centrala dokument (FN:s Allmänna Förklaring om de Mänskliga Rättigheterna) inte heller är inkorporerad i svensk lagstiftning. Ife (2001) menar att internationella regelverk, såsom BK, är svåra att tillämpa om de inte bli inkorporerade i nationella lagstiftningar.

Kunskap, utbildning och fortbildning var också en, enligt aktuell studie, viktig aspekt. Den kom att ta en del plats under intervjuerna, kanske inte minst det faktum att de alla ansåg sig fått dålig utbildning på ämnet under socionomutbildningen, vilket bekräftar den problematik som presenteras i Rasmussons (2003) artikel. Dominelli (2010) menar att det både är viktigt att socionomer har goda kunskaper i olika typer av MR och att de kan förespråka dessa rättigheter för att garantera att varenda person åtnjuter sina välfärdsrättigheter. Socionomer har också makt att ställa människor till svars som söker anledningar att ta bort rättigheter från marginaliserade människor (Dominelli, 2007). Att de intervjuade socionomerna såg sin roll som bärare- och spridare av BK:s principer är ett steg i rätt riktning. Men det skall också påpekas att det ibland kan vara en liten marginal mellan att med god intention sprida kunskap om BK/MR och att tvärtom bidra till förtryck genom att använda MR som anledning till att rättfärdiga olika tveksamma interventioner. Det har skett flera gånger av socionomer historiskt sett, bl.a. i samband med kolonialisering (Dominelli, 2010).

8 Diskussion/slutsatser

Syftet med den här studien var att undersöka *hur* BK tillämpas i det sociala arbetet. Studiens frågeställningar var; Hur tillämpas redan BK i socialt arbete och hur reflekterar socionomerna över nuvarande tillämpning av BK i socialt arbete? Hur reflekterar socionomerna kring relevansen av BK som ett juridiskt-, etiskt- respektive politiskt dokument i socialt arbete? och Hur ser socionomerna på svårigheter och möjligheter med framtida tillämpning av BK i socialt arbete? Studien använde sig av en kvalitativ metod och frågeställningarna besvarades genom semistrukturerade intervjuer med narrativa inslag och problematiserades med hjälp av referensramen; BK (och dess lagstatus), MR samt deras kopplingar till socialt arbete.

Resultatet visar på att det socionomerna kopplade BK till i sitt arbete var två av konventionens grundprinciper. Främst genom att ha ett barnperspektiv och arbeta med BBIC (art 3 om barnets bästa) men även genom att låta barn få berätta om sin specifika situation (art 12 om barnets rätt att få uttrycka sina åsikter). Därmed tillämpades både ett subjektivt och ett

objektivt perspektiv på barns inflytande, men det var inte alltid som det kombinderades. Resultatet visar också på att några faktorer var extra viktiga för hur BK kunde implementeras i det sociala arbetet. En av dem var att stöd och resurser gavs från ledningen, så som chefer och politiker. Ledningen är de som i slutändan bestämmer över hur mycket utrymme något får ta och har därför en central roll. En annan faktor var att ha kunskap; att få utbildning och fortbildas inom BK för att veta hur konventionen kan tillämpas i arbetet. Problematik som speciellt väcktes var dels att BK inte är lag. Det var både en fördel och en nackdel, och sågs på olika sätt av socionomerna, precis som i samhället i stort. En annan problematik var att BK tagit liten eller inget utrymme i socionomutbildningen och socionomerna därmed inte hade tillräcklig kunskap att tillämpa BK i sitt arbete. En tredje problematik var att BBIC inte alltid var tillräcklig och inte heller belyste alla delar av BK.

Kontakten med intervjudeltagarna togs genom socialcheferna. Risk fanns därmed att cheferna valde ut de socionomer som de visste skulle säga bra saker. För att uppnå en så stor mångfald som möjligt så söktes personer med olika arbetsuppgifter, vilket också uppnådes. Däremot hade mångfalden kunnat bli större genom att socionomerna t.ex. representerade fler kommuner än två och genom att ta in ett genusperspektiv i studien. Intervjuerna var ett bra sätt för att samla in den empiri som behövdes för att svara på studiens frågeställningar. För att se hur det som socionomerna sa verkligen tillämpades hade en observationsteknik eller brukarintervjuer kunnat användas. Jag upplevde svårigheter i att läsa på och formulera intervjufrågor när kunskapsläget, forskningsunderlaget och informationen som fanns var så pass liten. Det var dock väldigt lärorikt att få utmana ett någorlunda obeforskat område och lyfta fram frågor som jag anser behöver komma fram mer i ljuset. Det var också lärorikt att se mer av det sociala arbetets vardag, vad kraven inom- och de ramar som sätts för yrket betyder för tillämpning av olika sorters regelverk.

Problematiken i tillämpningen av BK i socialt arbete som upptäcktes i studien ledde fram till nya frågor som bör undersökas. BBIC var en bra metod för att jobba med barns behov inom socialtjänsten, men inte tillräcklig för att arbeta med BK:s alla principer och artiklar. MR har kommit att bli en diskurs och på flera håll diskuteras hur ett rätts-baserat ramverk kan tillämpas inom socialt arbete (Ife, 2001; Reichert, 2011; Skegg, 2008). En fråga jag ställer, efter att ha genomfört aktuell studie, är varför ett rätt-baserat ramverk för BK inte diskuteras? För att ta fram ett verktyg för socionomer inom kommunal verksamhet, där fler (än i BBIC) eller alla delar av BK tas i beaktande, anser jag att det behövs mer forskning samt goda samarbeten mellan Socialstyrelsen och kommunerna, likt det som fanns vid

tillkommandet av BBIC. En annan viktig fråga är den om BK:s status i svensk lagstiftning; huruvida konventionen bör inkorporeras eller inte. Konventioner, såsom BK, är ofta inte inkorporerade och bindande i lagens mening vilket ibland gör dem svåra att tillämpa. Tillämpningen av icke lag-inkorporerade konventioner är i sig en fråga som bör undersökas närmare. BK:s nuvarande status och samhällets spretiga bild på en eventuell inkorporering av den kan leda till en osäkerhet för den som skall tillämpa konventionen. Jag anser att det måste komma ett tydligt direktiv; ett ja eller ett nej. För att ett sådant direktiv skall kunna ges krävs mer forskning och debatt kring BK som inkorporerad i svensk lag – och som tillämpat etiskt-, politiskt och juridiskt dokument i socialt arbete. En intressant jämförelse här blir med MR, som trots att dess centrala dokument; FN:s Allmänna förklaring om de Mänskliga Rättigheterna, inte heller är lag har det blivit en självklar, universal och tidlös diskurs inom bl.a. socialt arbete (Ife, 2001). BK är en samling MR, men har ändå ännu inte fått samma status som MR generellt i socialt arbete. Det är en intressant fråga att ta med sig inför framtida forskning och studier. En annan fråga som väcktes var den om kunskapsbrist. Landets socionomutbildningar bör se över hur BK kan ta större plats i utbildningen, som en självklar del i utbildning om MR, så att socionomerna är mer förberedda när de kommer in i arbetslivet.

9 Litteraturförteckning

- Akademikerförbundet SSR. (2014). I nästa nummer. *Socionomen nr 3 2014*, s. 78.
- Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion - vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Andersson, G., & Hollander, A. (1996). Om barns rätt och barns bästa. i G. Andersson, K. Aronsson, S. Hessle, A. Hollander, & T. Lundström, *Barnet i den sociala barnvården* (ss. 58-99). Stockholm: Liber AB.
- Arbetsförmedlingen. (2013). *Yrken A-Ö: Socionomyrken*. Hämtat 20 april, 2014, från: <http://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetssookande/Yrke-och-framtid/Yrken-A-O.html...>
- Barnombudsmannen. (1998). *Ett steg framåt! En handbok om barnkonventionen för kommuner och landsting*. Stockholm: Kommentus Förlag.
- Barnombudsmannen. (2008). *Från beslut till praktik - Barnkonventionen i kommunala verksamheter*. Stockholm: Barnombudsmannen.
- Barnombudsmannen. (uå.). *Fakultativa protokoll*. Hämtat 2 mars, 2014 från: <http://www.barnombudsmannen.se/barnkonventionen/fakultativa-protokoll/>
- Barnombudsmannen. (uå.b). *Barnombudsmannen; uppdrag, organisation och arbetssätt*. Hämtat 30 april, 2014, från: <http://barnombudsmannen.se/om-oss/uppdrag-organisation-och-arbetssatt/>
- Barnombudsmannen. (uå.c). *Faktablad Att arbeta praktiskt med Barnkonventionen*. Stockholm: Barnombudsmannen.
- Bartley, K. (1998). *Barnpolitik och barnets rättigheter*. Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Bryman, A. (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Dominelli, L. (2007). News and Views ... From IASSW: Human rights in Chile: The triumph of the human spirit over tragedy. *International Social Work* 50(4), 570-572.
- Dominelli, L. (2010). *Social work in a globalizing world*. Cambridge: Polity Press.
- Fisher, D. I. (2012). *Mänskliga rättigheter En introduktion*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- FN Förbundet. (2008). *FN:s arbete med mänskliga rättigheter och demokrati*. Hämtat 19 maj, 2014, från: <http://www.fn.se/fn-info/vad-gor-fn/manskliga-rattigheter-och-demokrati/>
- FN:s Komité för barnets rättigheter. (2013). *Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14 (2013) om Barnets rätt att få sitt bästa sätt i främsta rummet*. Stockholm: Barnombudsmannen.

- Hagues, R. (2013). The U.S. and the Convention on the Rights of the Child: What's the hold-up. *Journal of Social Work Volume 13 Number 3*, 319-324.
- Ife, J. (2001). *Human rights and social work*. Cambridge: Cambridge.
- Korr, W. S., Fallon, B. J., & Brieland, D. (1994). UN Convention on the Rights of the Child: implications for social work education. *International Social Work Volume 37 Number 4*, 333-345.
- Lundström, T. (2009). Etik i den sociala barnvården. i U. Pettersson, *Etik och socialtjänst Om förutsättningarna för det sociala arbetets etik* (ss. 39-53). Stockholm: Gothia.
- Malmberg, F. (2014). *10 punkter som stärker barns rättigheter!* Hämtat 4 mars, 2014, från: <http://barnombudsmannen.blogspot.se/2014/03/10-punkter-som-starker-barns-rattigheter.html?m=1>
- Malmberg, F. (2014b). *Nu ska även barn få klaga till FN*. Hämtat 14 april, 2014, från: <http://barnombudsmannen.blogspot.se/2014/04/nu-ska-aven-barn-fa-klaga-till-fn.html?m=1>
- Nationalencyklopedin. (uå.). *Rättighet*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se/enkel/rattighet>
- Noyoo, N. (2004). Human rights and social work in a transforming society: South Africa. *International Social Work 47(3)*, 359-369.
- Rasmusson, B. (2003). Barnkonventionen i socionomutbildningen. *FN:s barnkonvention angår högskolan : rapport från ett regeringsuppdrag (Högskoleverkets rapportserie, 2003:6 R)*, 81-97.
- Rasmusson, B., & Andersson, O. (2001). *Med barnkonventionen som karta och kompass i kommuner och landsting*. Stockholm: Kommentus Förlag.
- Regeringen. (2010). *Regeringens proposition 2009/10:232 Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Regeringen. (2012). *Nationellt genomförande av FNs konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Reichert, E. (2011). Human rights in social work: an essential basis. *Journal of comparative social welfare 27(3)*, 207-220.
- Rädda Barnen. (2010). *Bra beslut för barn - samhällsstyrning för barns rättigheter*. Stockholm: Rädda Barnen.
- Rädda Barnen. (2013). *Barnfattigdom i Sverige - Årsrapport 2013*. Stockholm: Rädda Barnen.

- Rädda Barnen. (uå.). *Rädda Barnen: Om oss*. Hämtat 17 maj från Rädda Barnen:
<http://www.raddabarnen.se/om-oss/>
- Scherrer, J. L. (2012). The United Nations Convention on the Rights of the Child as Policy and Strategy for Social Work Action in Child Welfare in the United States. *Social Work Volume 57 Number 1*, 11-22.
- Schultz, M. (2011). Barnens rätt är fel. *Magasinet Neo*. Hämtat 11 maj, 2014, från:
<http://magasinetneo.se/artiklar/barnens-ratt-ar-fel/>
- SFS 1949:381. Föräldrabalk. Hämtad 12 maj, 2014, från InfoTorg,
<https://www5.infotorg.se.proxybib.miun.se/rb/MainServlet?query=...>
- SFS 1990:52. Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga. Hämtad 12 maj, 2014, från InfoTorg, <https://www5.infotorg.se.proxybib.miun.se/rb/MainServlet?query=...>
- SFS 2001:453. Socialtjänstlag. Hämtad 12 maj, 2014, från InfoTorg,
<https://www5.infotorg.se.proxybib.miun.se/rb/MainServlet?query=...>
- Socialdepartementet. (2012). *Sveriges femte periodiska rapport till FN:s kommitté för barnets rättigheter om barnkonventionens genomförande under 2007-2012*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Socialdepartementet. (den 7 mars 2013). *Regeringen ska utreda om Barnkonventionen bör bli svensk lag*. Hämtat 30 april, 2014, från:
<http://www.regeringen.se/sb/d/14859/a/210982>
- Socialstyrelsen. (2006). *Barn och unga i Socialtjänsten*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (2013). *Barns behov i centrum - grundbok BBIC*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen. (8 april 2014). Allt fler kommuner har BBIC-licens. *Socialstyrelsen* Hämtat 30 april, 2014, från:
<http://www.socialstyrelsen.se/nyheter/2014april/alltflerkommunerharbbic-licens>
- Socialstyrelsen. (uå.). *Socialstyrelsen; BBIC*. Hämtat 1 maj, 2014, från:
<http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/bbic>
- Stern, R. (2004). Tankar kring Barnkonventionens artikel 12. Rätten till deltagande. i A. Hollander, R. Nygren, & L. Olsen, *Barn och rätt* (ss. 181-189). Uppsala : Iustus förlag.
- Thulin, S. (den 21 november 2011). Barnkonventionen lite närmare lag i Sverige. *Riksdag & Departement*. Hämtat 1 maj, 2014, från: <http://rod.se/barnkonventionen-lite-n%C3%A4rmare-lag-i-sverige/>
- UNICEF. (2008). *Handbok om Barnkonventionen*. Stockholm: UNICEF.

UNICEF. (2009). *Barnkonventionen FN:s konvention om barnets rättigheter*. Stockholm: UNICEF.

UNICEF. (uå.). *UNICEF.se - frågor och svar*. Hämtat 11 maj, 2014, från:
<http://unicef.se/barnkonventionen/fragor-och-svar>

UNICEF, SOS Barnbyar, Rädda Barnen, Plan, Ecpat, Childhood, Barnombudsmannen, BRIS. (uå.). *Vasnas.nu; Inspirationsdagarna*. Hämtat 20 april, 2014, från:
<http://www.vasnas.nu/inspirationsdagarna/>

UNICEF, SOS Barnbyar, Rädda Barnen, Plan, Ecpat, Childhood, Barnombudsmannen, BRIS. (uå.b). *Vasnas.nu; Organisationer för barn/Om oss*. Hämtat 20 april, 2014, från:
<http://www.vasnas.nu/organisationer-for-barn/>

Utrikesdepartementet. (2008). *Mänskliga rättigheter - Barnets rättigheter - En lättläst skrift om konventionen om barnets rättigheter*. Stockholm: Regeringskansliet.

Utrikesdepartementet och Integrations- och jämställdhetsdepartementet. (2007). *Mänskliga rättigheter En introduktion*. Stockholm: Regeringskansliet.

Winberg, S., & Sillén, I. (2013). *Seminarium om Barnkonventionen som lag?* Stockholm: SAMBA (Samarbete för barnen).

Åhman, K. (2011). *Rättsutlåtande om inkorporation av Barnkonventionen*. Uppsala: Uppsala Universitet.

Bilaga 1

Intervjuguide

Se till att:

- mobiler är avstängda/flygplansläge
- Båda sitter bra (90 graders vinkel, den andres behov av personligt utrymme)
- Ostört rum, ingen stör utifrån

Inledning:

Namn, ålder, kort bakgrund om mig själv, anledning och syfte till studien

Har du några frågor innan vi börjar?

Inledande frågor (för att ge en bakgrund för intervjuaren, snarare än för att ge empiri till studien):

Ålder?

Kön?

Namn?

Vad arbetar du med?

Hur länge har du jobbat där du jobbar nu?

Huvudfrågor, utefter studiens frågeställningar:

Hur tillämpar du redan BK i ditt sociala arbete och hur reflekterar du över nuvarande tillämpning av BK i socialt arbete?

Vad vet du om Barnkonventionen?

Vilken utbildning har du fått på ämnet (i t.ex. socionomutbildningen eller internutbildningar)?

Har du arbetat med barnkonventionen (innan den tjänst du har nu)?

Tillämpar du Barnkonventionen i ditt nuvarande arbete?

Varför ser tillämpandet ut som det gör idag (din arbetsplats + generellt)?

Hur ser du på att ni är en stor/liten kommun, jämfört med hur arbetet kan genomföras i en mindre/större kommun?

Vilken roll har ledningen i arbetet?

Arbetsgruppens struktur?

Hur ser du på din roll som bärare av kunskaper i Barnkonventionen?

Vilka hinder finns för att tillämpa Barnkonventionen?

Hur reflekterar du kring relevansen av BK som ett juridiskt-, etiskt- respektive politiskt dokument?

- ***Etiskt (som ett verktyg vid etiska överväganden t.ex.)***
- ***Politiskt (som ett verktyg i politiska beslut, eller som genomsyrar den politiska ledningen i verksamheten)***
- ***Juridiskt (lagar, riktlinjer etc.)***

Barnkonventionen är ingen lag, hur ser du på den i jämförelse med rådande lagar?

Är det ett problem att Barnkonventionen inte är lag?

Hur ser socionomerna på svårigheter och möjligheter med framtida tillämpning av BK i socialt arbete?

Hur kan/bör Barnkonventionen tillämpas i socialt arbete (din arbetsplats + generellt)?

Hur skulle samarbetet i frågan kunna förbättras mellan avdelningar inom förvaltningen och även med externa aktörer?

Skulle jobbet kunna göras bättre om ni var t.ex. en mer anställd?

Bilaga 2

Information om intervjustudie

Barnkonventionen i praktiken

Planen med denna studie är att belysa hur några socionomer inom kommunal verksamhet reflekterar angående Barnkonventionen och hur den kan implementeras i socialt arbete. Studien skall beskriva de intervjuade socionomernas åsikter och tankar kring hur arbetet med tillämpning av Barnkonventionen går till samt hur det skulle kunna- och bör gå till. Resultat skall insamlas genom intervjuer med ca 4 socionomer som vid nuläget arbetar inom kommunal verksamhet. Svaren problematiseras sedan för att bli empiri i c-uppsatsen.

Intervjuerna kommer att ta ca en timme. De kommer att spelas in och transkriberas för att inget skall glömmas och alla viktiga synpunkter ska komma med.

Innan intervjun får deltagaren skriva på en samtyckesblankett, där denne går med på att delta i studien, att vissa uppgifter samlas in och sparas för studien under studiens gång samt att intervjun spelas in och transkriberas. Personuppgifter kommer att samlas in och dessa kommer endast ses av forskaren.

Intervjuerna är en del i en uppsats för kursen Socialt arbete GR (C), Självständigt arbete, 15 hp vid Socionomprogrammet, Mittuniversitetet campus Östersund. Intervjuerna kommer att genomföras av Elise Ackerot, student vid programmet på sjätte terminen.Handledare för student är Åsa-Helena Hedman.

Sist, men inte minst...

- Deltagande i studien är frivilligt
- Deltagare har rätt att när som helst avbryta sin medverkan
- Data kommer att vara konfidentiell
- Intervjupersonerna är välkomna att läsa rapporten vid avslutad studie

Frågor innan och efter intervjuerna ställs till Elise Ackerot på...

mail: elise.ackerot@gmail.com

telefon: 0730582319

Bilaga 3

FNs konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen)

Hämtat från Unicef: <http://unicef.se/barnkonventionen>

1 I denna konvention avses med barn varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt enligt den lag som gäller barnet.

2

- Konventionsstaterna skall respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess föräldrars eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, handikapp, börd eller ställning i övrigt.
- Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barnet skyddas mot alla former av diskriminering eller bestraffning på grund av föräldrars, vårdnadshavares eller familjemedlemmars ställning, verksamhet, uttryckta åsikter eller tro.

3

- Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.
- Konventionsstaterna åtar sig att tillförsäkra barnet sådant skydd och sådan omvårdnad som behövs för dess välfärd, med hänsyn tagen till de rättigheter och skyldigheter som tillkommer dess föräldrar, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, och skall för detta ändamål vidta alla lämpliga lagstiftnings- och administrativa åtgärder.
- Konventionsstaterna skall säkerställa att institutioner, tjänster och inrättningar som ansvarar för vård eller skydd av barn uppfyller av behöriga myndigheter fastställda normer, särskilt vad gäller säkerhet, hälsa, personalens antal, och lämplighet samt behörig tillsyn.

4

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention. I fråga om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter skall konventionstaterna vidta sådana åtgärder med utnyttjande till det yttersta av sina tillgängliga resurser och, där så behövs, inom ramen för internationellt samarbete.

5

Konventionsstaterna skall respektera det ansvar och de rättigheter och skyldigheter som tillkommer föräldrar eller där så är tillämpligt, medlemmar av den utvidgande familjen eller gemenskapen enligt lokal sedvänja, vårdnadshavare eller andra personer som har lagligt ansvar för barnet, att på ett sätt som står i överensstämmelse med den fortlöpande

utvecklingen av barnets förmåga ge lämplig ledning och råd då barnet utövar de rättigheter som erkänns i denna konvention.

6

- Konventionsstaterna erkänner att varje barn har en inneboende rätt till livet.
- Konventionsstaterna skall till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling.

7

- Barnet skall registreras omedelbart efter födelsen och skall ha rätt från födelsen till ett namn, rätt att förvärva ett medborgarskap och så långt det är möjligt, rätt att få vetskap om sina föräldrar och bli omvårdad av dem.
- Konventionsstaterna skall säkerställa genomförandet av dessa rättigheter i enlighet med sin nationella lagstiftning och sina åtaganden enligt tillämpliga internationella instrument på detta område, särskilt i de fall då barnet annars skulle vara statslös.

8

- Konventionsstaterna åtar sig att respektera barnets rätt att behålla sin identitet, innefattande medborgarskap, namn och släktförhållanden såsom dessa erkänns i lag, utan olagligt ingripande.
- Om ett barn olagligt berövas en del eller hela sin identitet, skall konventionsstaterna ge lämpligt bistånd och skydd i syfte att snabbt återupprätta barnets identitet.

9

- Konventionsstaterna skall säkerställa att ett barn inte skiljs från sina föräldrar mot deras vilja utom i de fall då behöriga myndigheter, som är underställda rättslig överprövning, i enlighet med tillämplig lag och tillämpliga förfaranden, finner att ett sådant åtskiljande är nödvändigt för barnets bästa. Ett sådant beslut kan vara nödvändigt i ett särskilt fall, t ex vid övergrepp mot eller vanvård av barnet från föräldrarnas sida eller då föräldrarna lever åtskilda och ett beslut måste fattas angående barnets vistelseort.
- Vid förfaranden enligt punkt 1 i denna artikel skall alla berörda parter beredas möjlighet att delta i förfarandet och att lägga fram sina synpunkter.
- Konventionsstaterna skall respektera rätten för det barn som är skilt från den ena av eller båda föräldrarna att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkt kontakt med båda föräldrarna, utom då detta strider mot barnets bästa.
- Då ett sådant åtskiljande är följden av åtgärder som en konventionsstat tagit initiativet till, t ex frihetsberövande, fängslande, utvisning, förvisning eller dödsfall (innefattande dödsfall oavsett orsak medan personen är frihetsberövad) gentemot den ena av eller båda föräldrarna eller barnet, skall den konventionsstaten på begäran ge föräldrarna, barnet eller om så är lämpligt, någon annan medlem av familjen de väsentliga upplysningarna om den/de frånvarande familjemedlemmarnas vistelseort, såvida inte lämnandet av upplysningarna skulle vara till skada för barnet. Konventionsstaterna skall vidare säkerställa att framställandet av en sådan begäran inte i sig medför negativa följder för den/de personer som berörs.

10

- I enlighet med konventionsstaternas förpliktelse under artikel 9, punkt 1, skall ansökningar från ett barn eller dess föräldrar om att resa in i eller lämna en konventionsstat för familjeåterförening behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt av konventionsstaterna. Konventionsstaterna skall vidare säkerställa att framställandet av en sådan begäran inte medför negativa följder för de sökande och medlemmar av deras familj.
- Ett barn vars föräldrar är bosatta i olika stater skall ha rätt, utom i undantagsfall, att regelbundet upprätthålla ett personligt förhållande till och direkt kontakt med båda föräldrarna. Konventionsstaterna skall för detta ändamål och i enlighet med sin förpliktelse under artikel 9, punkt 1, respektera barnets och dess föräldrars rätt att lämna vilket land som helst, innefattande sitt eget, och att resa in i sitt eget land. Rätten att lämna ett land skall vara underkastad endast sådana inskränkningar som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen (ordre public), folkhälsan eller den allmänna sedligheten eller andra personers fri- och rättigheter samt är förenliga med övriga i denna konvention erkända rättigheter.

11

- Konventionsstaterna skall vidta åtgärder för att bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.
- För detta ändamål skall konventionsstaterna främja ingåendet av bilaterala eller multilaterala överenskommelser eller anslutning till befintliga överenskommelser.

12

- Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.
- För detta ändamål skall barnet särskilt beredas möjlighet att höras, antingen direkt eller genom företrädare eller ett lämpligt organ och på ett sätt som är förenligt med den nationella lagstiftningens procedurregler, i alla domstols- och administrativa förfaranden som rör barnet.

13-15

13

- Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer.
- Utövandet av denna rätt får underkastas vissa inskränkningar men endast sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga (a) för att respektera andra personers rättigheter eller anseende; eller (b) för att skydda den nationella säkerheten, den allmänna ordningen (ordre public) eller folkhälsan eller den allmänna sedligheten

14

- Konventionsstaterna skall respektera barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.
- Konventionsstaterna skall respektera föräldrarnas och i förekommande fall, vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter att på ett sätt som är förenligt med barnets fortlöpande utveckling ge barnet ledning då det utövar sin rätt.
- Friheten att utöva sin religion eller tro får underkastas endast sådana inskränkningar som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga för att skydda den allmänna sedligheten eller andra personers grundläggande fri- och rättigheter.

15

- Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till föreningsfrihet och till fredliga sammankomster.
- Utövandet av dessa rättigheter får inte underkastas andra inskränkningar än sådana som är föreskrivna i lag och som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna säkerheten, den allmänna ordningen (ordre public) för skyddandet av folkhälsan eller den allmänna sedligheten eller andra personers fri- och rättigheter.

16

- Inget barn får utsättas för godtyckliga eller olagliga ingripanden i sitt privat- och familjeliv, sitt hem eller sin korrespondens och inte heller för olagliga angrepp på sin heder och sitt anseende.
- Barnet har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden eller angrepp.

17

Konventionsstaterna erkänner den viktiga uppgift som massmedier utför och skall säkerställa att barnet har tillgång till information och material från olika nationella och internationella källor, särskilt sådant som syftar till att främja dess sociala, andliga och moraliska välfärd och fysiska och psykiska hälsa. Konventionsstaterna skall för detta ändamål,

- uppmuntra massmedier att sprida information och material av socialt och kulturellt värde för barnet och i enlighet med andan i artikel 29;
- uppmuntra internationellt samarbete vad gäller produktion, utbyte och spridning av sådan information och sådant material från olika kulturer och nationella och internationella källor;
- uppmuntra produktion och spridning av barnböcker;
- uppmuntra massmedier att ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos ett barn som tillhör en minoritetsgrupp eller en urbefolkning;
- uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att skydda barnet mot information och material som är till skada för barnets välfärd, med beaktande av bestämmelserna i artiklarna 13 och 18.

18

- Konventionsstaterna skall göra sitt bästa för att säkerställa erkännandet av principen att båda föräldrarna har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling. Föräldrar eller, i förekommande fall, vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling. Barnets bästa skall för dem komma i främsta rummet.
- För att garantera och främja de rättigheter som anges i denna konvention skall konventionsstaterna ge lämpligt bistånd till föräldrar och vårdnadshavare då de fullgör sitt ansvar för barnets uppfostran och skall säkerställa utvecklingen av institutioner, inrättningar och tjänster för vård av barn.
- Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att barn till förvärvsarbetande föräldrar har rätt att åtnjuta den barnomsorg som de är berättigade till.

19

- Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i utbildningssyfte för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, innefattande sexuella övergrepp, medan barnet är i föräldrarnas eller den ena förälderns, vårdnadshavares eller annan persons vård.
- Sådana skyddsåtgärder bör, på det sätt som kan vara lämpligt, innefatta effektiva förfaranden för såväl upprättandet av sociala program som syftar till att ge barnet och dem som har hand om barnet nödvändigt stöd, som för andra former av förebyggande och för identifiering, rapportering, remittering, undersökning, behandling och uppföljning av fall av ovan beskrivna sätt att behandla barn illa samt, om så är lämpligt, förfaranden för rättsligt ingripande

20

- Ett barn som tillfälligt eller varaktigt berövats sin familjemiljö eller som för sitt eget bästa inte kan tillåtas stanna kvar i denna miljö skall ha rätt till särskilt skydd och bistånd från statens sida.
- Konventionsstaterna skall i enlighet med sin nationella lagstiftning säkerställa alternativ omvårdnad för ett sådant barn.
- Sådant omvårdnad kan bl a innefatta placering i fosterhem, kafalah i islamsk rätt, adoption eller om nödvändigt, placering i lämpliga institutioner för omvårdnad om barn. Då lösningar övervägs skall vederbörlig hänsyn tas till önskvärdheten av kontinuitet i ett barns uppfostran och till barnets etniska, religiösa, kulturella och språkliga bakgrund.

21

Konventionsstater som erkänner och/eller tillåter adoption skall säkerställa att barnets bästa främst beaktas och skall,

- säkerställa att adoption av ett barn godkänns endast av behöriga myndigheter, som i enlighet med tillämplig lag och tillämpliga förfaranden och på grundval av all relevant och tillförlitlig information beslutar att adoptionen kan tillåtas med hänsyn till barnets ställning i förhållande till föräldrar, släktingar och vårdnadshavare och att, om så

krävs, de personer som berörs har givit sitt fulla samtycke till adoptionen på grund av sådan rådgivning som kan behövas;

- erkänna att internationell adoption kan övervägas som en alternativ form av omvårdnad om barnet, om barnet inte kan placeras i en fosterfamilj eller adoptivfamilj eller inte kan tas om hand på lämpligt sätt i sitt hemland;
- säkerställa att det barn som berörs av internationell adoption åtnjuter garantier och normer som motsvarar dem som gäller vid nationell adoption;
- vidta alla lämpliga åtgärder för att vid internationell adoption säkerställa att placeringen inte leder till otillbörlig ekonomisk vinst för de personer som medverkar i denna;
- främja, där så är lämpligt, målen i denna artikel genom att ingå bilaterala eller multilaterala arrangemang eller överenskommelser och inom denna ram sträva efter att säkerställa att placeringen av barnet i ett annat land sker genom behöriga myndigheter eller organ.

22

- Konventionsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ett barn som söker flyktingstatus eller anses som flykting i enlighet med tillämplig internationell eller nationell rätt och tillämpliga förfaranden och oberoende av om det kommer ensamt eller är åtföljt av sina föräldrar eller någon annan person, erhåller lämpligt skydd och humanitärt bistånd vid åtnjutandet av de tillämpliga rättigheter som anges i denna konvention och i andra internationella instrument rörande mänskliga rättigheter eller humanitär rätt, som nämnda stater tillträtt.
- För detta ändamål skall konventionsstaterna, på sätt de finner lämpligt, samarbeta i varje ansträngning som görs av Förenta nationerna och andra behöriga mellanstatliga organisationer eller icke-statliga organisationer, som samarbetar med Förenta nationerna, för att skydda och bistå ett sådant barn och för att spåra föräldrarna eller andra familjemedlemmar till ett flyktingbarn i syfte att erhålla den information som är nödvändig för att barnet skall kunna återförenas med sin familj. I så fall då föräldrar eller andra familjemedlemmar inte kan påträffas, skall barnet ges samma skydd som varje annat barn som varaktigt eller tillfälligt berövats sin familjemiljö av något skäl, i enlighet med denna konvention.

23

- Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysiskt eller psykiskt handikapp bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar självförtroende och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.
- Konventionsstaterna erkänner det handikappade barnets rätt till särskild omvårdnad och skall, inom ramen för tillgängliga resurser, uppmuntra och säkerställa att det berättigade barnet och de som ansvarar för dess omvårdnad får ansökt bistånd som är lämpligt med hänsyn till barnets tillstånd och föräldrarnas förhållanden eller förhållandena hos andra som tar hand om barnet.
- Med hänsyn till att ett handikappat barn har särskilda behov skall det bistånd som lämnas enligt punkt 2 i denna artikel vara kostnadsfritt, då så är möjligt, med beaktande av föräldrarnas ekonomiska tillgångar eller ekonomiska tillgångarna hos andra som tar hand om barnet och skall syfta till att säkerställa att det handikappade barnet har effektiv tillgång till och erhåller undervisning och utbildning, hälso- och sjukvård, habilitering, förberedelser för arbetslivet och möjligheter till rekreation på

ett sätt som bidrar till barnets största möjliga integrering i samhället och individuella utveckling, innefattande dess kulturella och andliga utveckling.

- Konventionsstaterna skall i en anda av internationellt samarbete främja utbyte av lämplig information på området för förebyggande hälsovård och medicinsk, psykologisk och funktionell behandling av handikappade barn, innefattande spridning av och tillgång till information om habiliteringsmetoder, skol- och yrkesutbildning, i syfte att göra det möjligt för konventionsstater att förbättra sina möjligheter och kunskaper och vidga sin erfarenhet på dessa områden. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov.

24

- Konventionsstaterna erkänner barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering. Konventionsstaterna skall sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till sådan hälso- och sjukvård.
- Konventionsstaterna skall sträva efter att till fullo förverkliga denna rätt och skall särskilt vidta lämpliga åtgärder för att;

(a) minska spädbarns- och barnadödligheten

(b) säkerställa att alla barn tillhandahålls nödvändig sjukvård och hälsovård med tonvikt på utveckling av primärhälsovården

(c) bekämpa sjukdom och undernäring, däri inbegripet åtgärder inom ramen för primärhälsovården, genom bl a utnyttjande av lätt tillgänglig teknik och genom att tillhandahålla näringsrika livsmedel i tillräcklig omfattning och rent dricksvatten, med beaktande av de faror och risker som miljöförstöring innebär

(d) säkerställa tillfredsställande hälsovård för mödrar före och efter förlossningen

(e) säkerställa att alla grupper i samhället, särskilt föräldrar och barn, får information om och har tillgång till undervisning om barnhälsovård och näringslära, fördelarna med amning, hygien och ren miljö och förebyggande av olycksfall samt får stöd vid användning av sådana grundläggande kunskaper

(f) utveckla förebyggande hälsovård, föräldrarådgivning samt undervisning om och hjälp i familjeplaneringsfrågor.

- Konventionsstaterna skall vidta alla effektiva och lämpliga åtgärder i syfte att avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa.
- Konventionsstaterna åtar sig att främja och uppmuntra internationellt samarbete i syfte att gradvis uppnå det fulla förverkligandet av den rätt som erkänns i denna artikel. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov.

25

Konventionsstaterna erkänner rätten för ett barn som har omhändertagits av behöriga myndigheter för omvårdnad, skydd eller behandling av sin fysiska eller psykiska hälsa till regelbunden översyn av den behandling som barnet får och alla andra omständigheter rörande barnets omhändertagande.

26

- Konventionsstaterna skall erkänna rätten för varje barn att åtnjuta social trygghet, innefattande socialförsäkring och skall vidta nödvändiga åtgärder för att till fullo förverkliga denna rätt i enlighet med sin nationella lagstiftning.
- Förmånerna skall, där så är lämpligt, beviljas med hänsyn till de resurser som barnet och de personer som ansvarar för dess underhåll har och deras omständigheter i övrigt samt med hänsyn till varje annat förhållande som är av betydelse i samband med en ansökan om en sådan förmån från barnet eller för dess räkning.

27

- Konventionsstaterna erkänner rätten för varje barn till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.
- Föräldrar eller andra som är ansvariga för barnet har, inom ramen för sin förmåga och sina ekonomiska resurser, huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnets utveckling.
- Konventionsstaterna skall i enlighet med nationella förhållanden och inom ramen för sina resurser vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrar och andra som är ansvariga för barnet att genomföra denna rätt och skall vid behov tillhandahålla materiellt bistånd och utarbeta stödprogram, särskilt i fråga om mat, kläder, och bostäder.
- Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa indrivning av underhåll för barnet från föräldrar eller andra som har ekonomiskt ansvar för barnet, både inom konventionsstaten och från utlandet. Särskilt i de fall då den person som har det ekonomiska ansvaret för barnet bor i en annan stat än barnet skall konventionsstaterna främja såväl anslutning till internationella överenskommelser eller ingående av sådana överenskommelser som upprättande av andra lämpliga arrangemang.

28

- Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till utbildning och i syfte att gradvis förverkliga denna rätt och på grundval av lika möjligheter skall de särskilt,

(a) göra grundutbildning obligatorisk och kostnadsfritt tillgängliga för alla

(b) uppmuntra utvecklingen av olika former av undervisning som följer efter grundutbildningen, innefattande såväl allmän utbildning som yrkesutbildning, göra dessa tillgängliga och åtkomliga för varje barn samt vidta lämpliga åtgärder såsom införande av kostnadsfri utbildning och ekonomiskt stöd vid behov

(c) göra högre utbildning tillgänglig för alla på grundval av förmåga genom varje lämpligt medel

(d) göra studierådgivning och yrkesorientering tillgänglig och åtkomlig för alla barn

(e) vidta åtgärder för att uppmuntra regelbunden närvaro i skolan och minska antalet studieavbrott.

- Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att disciplinen i skolan upprätthålls på ett sätt som är förenligt med barnets mänskliga värdighet och i överensstämmelse med denna konvention.
- Konventionsstaterna skall främja och uppmuntra internationellt samarbete i utbildningsfrågor, särskilt i syfte att bidra till att avskaffa okunnighet och analfabetism i hela världen och för att underlätta tillgång till vetenskaplig och teknisk kunskap och moderna undervisningsmetoder. Särskild hänsyn skall härvid tas till utvecklingsländernas behov.

29

- Konventionsstaterna är överens om att barnets utbildning skall syfta till att:

(a) utveckla barnets fulla möjligheter i fråga om personlighet, anlag och fysisk och psykisk förmåga

(b) utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt för de principer som uppställts i Förenta nationernas stadga

(c) utveckla respekt för barnets föräldrar, för barnets egen kulturella identitet, eget språk och egna värden, för vistelselandets och för ursprungslandets nationella värden och för kulturer som skiljer sig från barnets egen

(d) förbereda barnet för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle i en anda av förståelse, fred, tolerans, jämlikhet mellan könen och vänskap mellan alla folk, etniska, nationella och religiösa grupper och personer som tillhör urbefolkningar

(e) utveckla respekt för naturmiljön

- Ingenting i denna artikel eller i artikel 28 får tolkas så att det medför inskränkning i den enskildes och organisationers rätt att inrätta och driva utbildningsanstalter, dock alltid under förutsättning att de i punkt 1 i denna artikel uppställda principerna iakttas och att kraven uppfylls på att undervisningen vid dessa anstalter skall stå i överensstämmelse med vad som från statens sida angivits som minimistandard.

30

I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en urbefolkning skall ett barn som tillhör en sådan minoritet eller urbefolkning inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.

31

- Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.
- Konventionsstaterna skall respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och skall uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreations- och fritidsverksamhet.

32

- Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till skydd mot ekonomiskt utnyttjande och mot att utföra arbete som kan vara skadligt eller hindra barnets utbildning eller äventyra barnets hälsa eller fysiska, psykiska, andliga, moraliska eller sociala utveckling.
- Konventionsstaterna skall vidta lagstiftningsadministrativa och sociala åtgärder samt åtgärder i upplysningssyfte för att säkerställa genomförandet av denna artikel. För detta ändamål och med beaktande av tillämpliga bestämmelser i andra internationella instrument skall konventionsstaterna särskilt;

(a) fastställa en miniålder eller miniåldrar som minderåriga skall ha uppnått för tillträde till arbete

(b) föreskriva en lämplig reglering av arbetstid och arbetsvillkor

(c) föreskriva lämpliga straff eller andra påföljder i syfte att säkerställa ett effektivt genomförande av denna artikel.

33

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, innefattande lagstiftningsåtgärder, administrativa och sociala åtgärder i upplysningssyfte, för att skydda barn från olaglig användning av narkotika och psykotropa ämnen såsom dessa definieras i tillämpliga internationella fördrag och för att förhindra att barn utnyttjas i den olagliga framställningen av och handeln med sådana ämnen.

34

Konventionsstaterna åtar sig att skydda barnet mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. För detta ändamål skall konventionsstaterna särskilt vidta alla lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra;

(a) att ett barn förmås eller tvingas att delta i en olaglig sexuell handling.

(b) att barn utnyttjas för prostitution eller annan olaglig sexuell verksamhet.

(c) att barn utnyttjas i pornografiska föreställningar och i pornografiskt material.

35

Konventionsstaterna skall vidta lämpliga nationella, bilaterala och multilaterala åtgärder för att förhindra bortförande och försäljning av eller handel med barn för varje ändamål och i varje form.

36

Konventionsstaterna skall skydda barnet mot alla andra former av utnyttjande som kan skada barnet i något avseende.

37

Konventionsstaterna skall säkerställa att:

(a) inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Varken dödsstraff eller livstids fängelse utan möjlighet till frigivning får ådömas brott som begåtts av personer under 18 års ålder;

(b) inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Gripande, anhållande, häktning, fängslande eller andra former av frihetsberövande av ett barn skall ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid;

(c) varje frihetsberövat barn skall behandlas humant och med respekt för människans inneboende värdighet och på ett sätt som beaktar behoven hos personer i dess ålder. Särskilt skall varje frihetsberövat barn hållas åtskilt från vuxna, om det inte anses vara till barnets bästa att inte göra detta och skall, utom i undantagsfall, ha rätt att hålla kontakt med sin familj genom brevväxling och besök;

(d) varje frihetsberövat barn skall ha rätt att snarast få tillgång till såväl juridiskt biträde och annan lämplig hjälp som rätt att få lagligheten i sitt frihetsberövande prövad av en domstol eller annan behörig, oberoende och opartisk myndighet samt rätt till ett snabbt beslut i saken.

38

- Konventionsstaterna åtar sig att respektera och säkerställa respekt för regler i internationell humanitär rätt som är tillämpliga på dem i väpnade konflikter och som är relevanta för barnet.
- Konventionsstaterna skall vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att personer som inte uppnått 15 års ålder inte deltar direkt i fientligheter.
- Konventionsstaterna skall avstå från att rekrytera en person som inte har uppnått 15 års ålder till sina väpnade styrkor. Då rekrytering sker bland personer som fyllt 15 men inte 18 år, skall konventionsstaterna sträva efter att i första hand rekrytera dem som är äldst.
- Konventionsstaterna skall i enlighet med sina åtaganden enligt internationell humanitär rätt att skydda civilbefolkningen i väpnade konflikter vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa skydd och vård av barn som berörs av en väpnad konflikt.

39

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp; tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning; eller väpnade konflikter. Sådan rehabilitering och sådan återanpassning skall äga rum i en miljö som befrämjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

- Konventionsstaterna erkänner rätten för varje barn som misstänks eller åtalas för eller befunnits skyldigt att ha begått brott att behandlas på ett sätt som främjar barnets känsla för värdighet och värde, som stärker barnets respekt för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter och som tar hänsyn till barnets ålder och önskvärdheten att främja att barnet återanpassas och tar på sig en konstruktiv roll i samhället.
- För detta ändamål och med beaktande av tillämpliga bestämmelser i internationella instrument skall konventionsstaterna särskilt säkerställa att,

(a) inget barn skall misstänkas för eller åtalas för eller befinnas skyldigt att ha begått brott på grund av en handling eller underlåtenhet som inte var förbjuden enligt nationell eller internationell rätt vid den tidpunkt då den begicks

(b) varje barn som misstänks eller åtalas för att ha begått brott skall ha åtminstone följande garantier: (i) att betraktas som oskyldigt innan barnets skuld blivit lagligen fastställd; (ii) att snarast och direkt underrättas om anklagelserna mot sig och, om lämpligt, genom sina föräldrar eller vårdnadshavare och att få juridiskt biträde eller annan lämplig hjälp vid förberedelse och framläggande av sitt försvar; (iii) att få saken avgjord utan dröjsmål av en behörig, oberoende och opartisk myndighet eller rättskipande organ i en opartisk förhandling enligt lag och i närvaro av juridiskt eller annat lämpligt biträde och, såvida det inte anses strida mot barnets bästa, särskilt med beaktande av barnets ålder eller situation, barnets föräldrar eller vårdnadshavare; (iv) att inte tvingas att avge vittnesmål eller erkänna sig skyldig; att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot barnet samt att på lika villkor för egen räkning få vittnen inkallade och förhörda; (v) att, om barnet anses ha begått brott, få detta beslut och beslut om åtgärder till följd därav omprövade av en högre behörig, oberoende och opartisk myndighet eller rättskipande organ enligt lag; (vi) att utan kostnad få hjälp av tolk, om barnet inte kan förstå eller tala det språk som används; (vii) att få sitt privatliv till fullo respekterat under alla stadier i förfarandet.

- Konventionsstaterna skall söka främja införandet av lagar och förfaranden samt upprättandet av myndigheter och institutioner som är speciellt anpassade för barn som misstänks eller åtalas för eller befinnes skyldiga att ha begått brott och skall särskilt,

(a) fastställa en lägsta straffbarhetsålder

(b) vidta åtgärder, då så är lämpligt och önskvärt, för behandling av barn under denna ålder utan att använda domstolsförfarande, under förutsättning att mänskliga rättigheter och rättsligt skydd till fullo respekteras.

- Olika åtgärder som t ex vård, ledning och föreskrifter om till sin rådgivning, övervakning, vård i fosterhem, program för allmän utbildning och yrkesutbildning och andra alternativ till anstaltsvård skall finnas tillgängliga för att säkerställa att barn behandlas på ett sätt som är lämpligt för deras välfärd och är rimligt både med hänsyn till deras personliga förhållanden och till brottet.

41

Ingenting i denna konvention skall inverka på bestämmelser som går längre vad gäller att förverkliga barnets rättigheter och som kan finnas i

- (a) en konventionsstats lagstiftning; eller
- (b) för den staten gällande internationell rätt.

42

Konventionsstaterna åtar sig att genom lämpliga och aktiva åtgärder göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

43-45

43.

För att granska de framsteg som gjorts av konventionsstaterna i fråga om förverkligandet av skyldigheter enligt denna konvention skall en kommitté för barnets rättigheter upprättas, vilken skall utföra de uppgifter som föreskrivs i det följande.

- Kommittén skall vara sammansatt av tio experter med högt moraliskt anseende och erkänd sakkunskap på det område som denna konvention omfattar.
- Kommitténs medlemmar skall väljas av konventionsstaterna bland deras medborgare och skall tjänstgöra i sin personliga egenskap, varvid avseende skall fästas vid en rättvis geografisk fördelning och de viktigaste rättssystemen.
- Det första valet till kommittén skall hållas senast sex månader efter dagen för denna konventions ikraftträdande och därefter vart- annat år. Senast fyra månader före dagen för varje val skall Förenta nationernas generalsekreterare skriftligen uppmana konventionsstaterna att inom två månader inkomma med sina förslag. Generalsekreteraren skall sedan upprätta och till konventionsstaterna överlämna en förteckning i alfabetisk ordning över samtliga föreslagna personer och ange vilka konventionsstater som föreslagit dem.
- Val skall hållas vid möten med konventionsstaterna, som sammankallats av Förenta nationernas generalsekreterare, i Förenta nationernas högkvarter. Vid dessa möten, som är beslutsmässiga när två tredjedelar av konventionsstaterna är närvarande, skall de kandidater inväljas i kommittén som uppnår det högsta antalet röster och absolut majoritet av de närvarande och röstande konventionsstaternas röster.
- Kommitténs medlemmar skall väljas för en tid av fyra år. De kan återväljas, om de föreslagits till återval. För fem av de medlemmar som utsetts vid det första valet skall mandattiden utlöpa efter två år. Omedelbart efter det första valet skall namnen på dessa fem medlemmar utses genom lottdragning av ordföranden vid mötet.
- Om en kommittémedlem avlider eller avsäger sig sitt uppdrag eller förklarar att han eller hon av någon annan anledning inte längre kan fullgöra sitt uppdrag inom kommittén, skall den konventionsstat som föreslog medlemmen, med förbehåll för kommitténs godkännande, utse en annan expert bland sina medborgare, som skall inneha uppdraget under återstoden av mandattiden.
- Kommittén skall själv fastställa sin arbetsordning.
- Kommittén skall välja sitt presidium för en tvåårsperiod.

- Kommitténs möten skall vanligtvis hållas i Förenta nationernas högkvarter eller på annan lämplig plats, som kommittén bestämmer. Kommittén skall i regel sammanträda varje år. Kommittémötenas längd skall bestämmas och om det är nödvändigt, omprövas vid möte med konventionsstaterna, med förbehåll för generalförsamlingens godkännande.
- Förenta nationernas generalsekreterare skall tillhandahålla erforderlig personal och övriga resurser för att möjliggöra för kommittén att effektivt utföra sitt uppdrag enligt denna konvention. 12. Medlemmarna av den enligt denna konvention upprättade kommittén skall med godkännande av generalförsamlingen erhålla ersättning från Förenta nationerna på sådana villkor som generalförsamlingen beslutar.

44.

- Konventionsstaterna åtar sig att genom Förenta nationernas generalsekreterare avge rapporter till kommittén om de åtgärder som de vidtagit för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention och de framsteg som gjorts i fråga om åtnjutandet av dessa rättigheter:

(a) inom två år efter konventionens ikraftträdande för den berörda staten

(b) därefter vart femte år.

- Rapporter enligt denna artikel skall ange eventuella förhållanden och svårigheter som påverkar i vilken utsträckning åtagandena enligt denna konvention har uppfyllts. Rapporterna skall även innehålla tillräcklig information för att ge kommittén en god uppfattning om genomförandet av konventionens bestämmelser i det berörda landet.
- En konventionsstat som har tillställt kommittén en utförlig första rapport behöver inte i sina följande rapporter, som avges enligt punkt 1 (b) i denna konvention, upprepa tidigare lämnad grundläggande information.
- Kommittén kan begära ytterligare information från konventionsstaterna om genomförandet av konventionens bestämmelser.
- Kommittén skall vartannat år genom ekonomiska och sociala rådet tillställa generalförsamlingen rapporter om sin verksamhet. 6. Konventionsstaterna skall göra sina rapporter allmänt tillgängliga för allmänheten i sina respektive länder.

45.

För att främja ett effektivt genomförande av konventionens bestämmelser och internationellt samarbete på det område som konventionen avser gäller följande:

(a) Fackorganen, FN:s barnfond och andra FN-organ skall ha rätt att vara representerade vid granskningen av genomförandet av sådana bestämmelser i denna konvention som faller inom ramen för deras mandat. Kommittén kan inbjuda kompetenta organ och organisationer, som den finner lämpligt, att komma med expertråd angående genomförandet av konventionen på områden som faller inom ramen för deras respektive verksamhetsområden. Kommittén kan inbjuda fackorganen, FN:s barnfond och andra FN-organ att inlämna rapporter om konventionens tillämpning inom området som faller inom ramen för deras verksamhet;

(b) kommittén skall, såsom den finner lämpligt, till fackorganen, FN:s barnfond och andra kompetenta organ och organisationer överlämna rapporter från konventionsstaterna som

innehåller en begäran om eller anger behov av teknisk rådgivning eller tekniskt bistånd jämte kommitténs synpunkter och eventuella förslag beträffande sådan begäran eller sådant behov;

(c) Kommittén kan rekommendera generalförsamlingen att framställa en begäran till generalsekreteraren om att för kommitténs räkning företa studier angående särskilda frågor som rör barnets rättigheter;

(d) Kommittén kan avge förslag och allmänna rekommendationer på grundval av den information som erhållits enligt artiklarna 44 och 45 i denna konvention. Sådana förslag och allmänna rekommendationer skall tillställas varje konventionsstat som berörs samt rapporteras till generalförsamlingen tillsammans med eventuella kommentarer från konventionsstaterna.

46-54

46.

Denna konvention skall vara öppen för undertecknande av alla stater.

47.

Denna konvention skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

48.

Denna konvention skall förbli öppen för anslutning av vilken stat som helst. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare.

49.

- Denna konvention träder i kraft den trettionde dagen efter dagen för deponeringen av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet hos Förenta nationernas generalsekreterare.
- I förhållande till varje stat som ratificerar eller ansluter sig till konventionen efter deponeringen av det tjugonde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet träder konventionen i kraft den trettionde dagen efter det att en sådan stat deponerat sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

50.

- En konventionsstat kan föreslå en ändring av konventionen och överlämna förslaget till Förenta nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslaget till konventionsstaterna med en begäran om att dessa anger om de tillstyrker att en konferens med konventionsstaterna sammankallas för att behandla och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna inom fyra månader efter förslagets översändande tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta nationernas regi. Ändringsförslag som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande konventionsstaterna skall underställas generalförsamlingen för godkännande.

- En ändring som antagits enligt punkt (1) i denna artikel träder i kraft när den har godkänts av Förenta nationernas general-församling och antagits av konventionsstaterna med två tredjedels majoritet.
- När en ändring träder i kraft skall den vara bindande för de konventionsstater som har antagit den, medan övriga konventions-stater fortfarande är bundna av bestämmelserna i denna konvention och eventuella tidigare ändringar, som de antagit.

51.

- Förenta nationernas generalsekreterare skall motta och till alla stater sända texten till reservationer som staterna gjort vid ratifikationen eller anslutningen.
- En reservation som strider mot denna konventions ändamål och syfte skall inte tillåtas.
- Reservationer kan återtas vid vilken tidpunkt som helst genom notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare, som därefter skall underrätta alla stater. Notifikationen skall gälla från den dag då den mottogs av generalsekreteraren.

52.

En konventionsstat kan säga upp denna konvention genom skriftlig notifikation till Förenta nationernas generalsekreterare. Uppsägningen träder i kraft ett år efter den dag då notifikationen mottogs av generalsekreteraren.

53.

Förenta nationernas generalsekreterare utses till depositarie för denna konvention.

54.

Originalen till denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter har lika giltighet, skall deponeras hos Förenta nationernas generalsekreterare. Till bekräftelse härav har undertecknade ombud, därtill vederbörligen befullmäktigade av sina respektive regeringar, undertecknat denna konvention.